Nummer 10 Donderdag 5 Maart 1931 31ste Jaargang

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING
„OOST EN WEST”

HET LIDMAATSCHAP der Vereeniging bedraagt f 5.— 's jaars (minimum) met inbegrip van kostelooze toezending van het Koloniaal Weekblad.

De inhoud van Daendels krant.

II.

Redactioneel nieuws en particuliere annonces in 1810.

Aangezien we — mede gesteund door de heusche welwillendheid van den heer Bibliothecaris J. D. B. Ophorst — het geluk hadden op den zolder der Bibliotheek van de Koninklijke Militaire Academie te Breda de weliswaar incompleete naar zeer zeldzame oudste en verdere jaargangen van de Bataviasche Koloniale Courant terug te vinden, zijn we in de gelegenheid hier nog iets meer te zeggen van die oudste semi-officieele Indische Staatscourant en kunnen wij onze belofte, in een vorig, met dit verwant artikel gedaan, inlossen, door thans omtrent haar inhoud en indeeling eenige bijzonderheden te vertellen.

Want het is zeker interessant uit die oudste kranten het politiek, economisch en sociaal leven van vroegere generaties van den Hollandschen stam in Indië te belichten en dat te meer in een tijd, toen het Fransch tusschenbestuur ook in onze koloniën heel andere toestanden had geschapen, toen die koloniën sedert enkele jaren een bezitting van den nog slechts ten deele zelfstandigen Nederlandschen Staat waren geworden en een landvoogd als Daendels ondanks zijn tyranniek en despotisch bestuur in den geest en den stijl van Napoleon orde en rust, welvaart en bloei schiep, groote werken tot stand bracht en nieuwe perspectieven opende in het belang van een weldadig en vruchtbaar bestuur. Het moge overdreven zijn, wat eens de Arnhemsche Courant schreef, n.l. dat over duizend jaren een geleerde aan een jaargang van het Handelsblad meer zal hebben en uitvoeriger zal ingelicht zijn ten aanzien van het huidig Nederland dan de opgravingen van Pompeï en Herculanum ons thans kunnen inlichten omtrent de klassieke Oudheid, daar het zeer te betwijfelen valt of in het jaar 2929 nog wel één gaaf en leesbaar exemplaar van het Handelsblad 1929 ter beschikking zal zijn, doch door de volgende bijzonderheden, excerpten en citaten hopen we te bewijzen, dat in die uitspraak van onzen Arnhemschen collega veel waars is gelegen. Ook de Bataviasche Koloniale Courant van Daendels vertegenwoordigt een waardevol brok koloniale geschiedenis, heeft groote historische beteekenis, is een spiegel van het toenmalige leven en werken onzer voorvaderen in Indië en roept nog tal van herinneringen op aan destijds bekende personen en geslachten.

Natuurlijk was toen de indeeling der courant nog allerminst overzichtelijk, de compositie der rubrieken verward en stuntelig, de journalistieke opzet primitief en slordig, de druk en letterkeuze slecht en ondoelmatig. Doch men weet, onder welke omstandigheden deze courant ontstond en hoe Daendels ze in de eerste plaats wenschte te bestemmen tot zijn politiek lijforgaan. Vandaar dat men de krant dan ook kan onderscheiden in een *officieel* gedeelte, dat we gemakshalve met *A* zullen aanduiden en een *particulier* deel, dat we als *B* zullen aanhalen en hetwelk hoe langer hoe grooter werd, waardoor „bijvoegsels” noodig waren en soms vermeerdering van het aantal bladzijden der eigenlijke courant. Uit de laatste omstandigheid leide men af, hoe onmisbaar ook in Indië toen reeds een krant was en hoezeer men de uitgave er van op prijs stelde.

Onder de A-rubriek vielen achtereenvolgens de besluiten en aanstellingen, benoemingen en bevorderingen, verplaatsingen en vonnissen der ambtenaren en andere staatsdienaren, door de regeering; de instructies, die ook opgenomen zijn in de „Bijlagen” van den „Staat der Nederlandsche Oostindische Bezittingen,” echter eerst in 1814 in druk verschenen; verder de regeeringspublicaties, stereotiep eindigende met „Gegeven in het Gouvernements-Huis te Batavia ,op het Eiland groot Java,” (volgt datum), „De Maarschalk en Gouverneur-Generaal (get.) Daendels.” Ook voor „het onlangs voorgevallene” en de vervolgen daarop, getrokken uit verslagen der correspondenten of uit andere bladen, zoomede hetgeen door de Indische Hooge Regeering „genoegzaam geacht werd ten dienste van het volk,” volgde in de lijst der officieele stukken een aparte rubriek. Dan werd ook goede aandacht besteed aan de z.g. „Zeetijdingen”, berichten over de inkomende en uitgaande schepen, terwijl als laatste A-rubriek kan aangemerkt worden, die der officieele „advertenties” in velerlei vorm en wezen: gewone bekendmakingen van regeeringswege, citatiën, exploiten, oproepingen, verkoopscontitiën van 's lands eigendommen, enz. Voor de staatkundige geschiedenis der koloniën zijn deze gegevens van het hoogste belang en daarom is de Bat. Kolon. Courant voor den historicus een welkome bron. Zij is voor dit doel nog slechts te weinig bekend.

Dit geldt in niet mindere mate van de B-rubrieken, waarin advertenties van particulieren zijn opgenomen benevens verkoopingen, aanbestedingen, familieberichten, — voor den genealoog om van te smullen! — economische en sociale gedenkwaardigheden. De eigenaardige stijl en vorm dezer berichten treffen ons in bijna elk specimen van dit soort. Zoo lezen we in het nummer van 30 Maart 1810 o.a. het volgende nieuwsbericht. „In het laatst der vorige week heeft een droevig ongeval plaats gehad. De Eerste Luitenant van het 2de bataillon van het 2de regiment Infanterie J. Chaumat, heeft zijn jagtgenoot, den Bakmeester van Weltevreden Girardin, die van de afgesproken standplaats was afgeweken, op het landgoed Tanjong-oost bij ongeluk doodgeschoten. Daar het regt ook in zulke gevallen onderzoek vordert, is den Advocaat-Fiscaal aanbevolen, om naar de omstandigheden van dit ongeval ten naauwkeurigste te onderzoeken, *met in achtneming van alle kieschheid bij dit onderzoek;* daar de Eerste Luitenant Chaumat van karakter zeer gunstig bekend is, zoo wel als de vriendelijke voet, waar op hij stond met den Bakmeester Girardin, wiens noodlot hem zeer gevoelig aandoet.” Men ziet ,dit soort reportage is nog uiterst bescheiden, zoo niet fleemend en vleiend, bang om iemand te kwetsen, huiverig voor de nuchtere realiteit!

Een andere omstandigheid, vreemd aan het vrijheidsbeginsel der Fransche revolutie, treft ons in de particuliere advertentie-rubriek:

„Uit de hand te koop een *slaaf* genaamd Pluto van Balij (eiland Bali), dispensier, (Ind. dispens is provisiekast), kousenbreijer, huisjongen en lampopsteker, te bevragen bij den Cipier van 's Lands boeijen” (strafgevangenis voor militairen te Batavia).

Daar tusschen door lezen we:

„Ketelaer biedt aan, uit de hand te koop, een partij school- en andere boeken”.

Den weer de schrille tegenstelling met de „rechten van den mensch”:

„Uit de hand te koop, een slaaf genaamd Louis van Mauritius, complete lijfjongen, kapper- en scheerder, huis- en tuin-jongen, lampopsteker en kousenbreijer, nader onderrigting te bekomen bij den Cipier van de Burgerboeijen”.

Daarop volgt met Brabantsche gemoedelijkheid:

„Heukevlugt biedt aan uit de hand te koop zijne bibliotheek, — de catalogus is dagelijks bij hem te zien.” (nr. 24, 15 Juni 1810).

„Bij den *Burger* Jan Piet (de man hield zich dus nog consequent aan de Patriottische titulatuur) binnen de Nieuwpoortstraat (te Batavia) zijn te bekomen onlangs met het Amerik. schip uitgebragte hammen, roode wijn in bottels, zoete olie, azijn in bottels enz.”

„H. Schulsz verkoopt zout vleesch, *zuurkool,* enz.”

„Age Iges onderrigt het publiek, dat hij met der woon verhuisd is even buiten de voormalige Rotterdammerpoort (de man woonde eerst op Molenvliet en was vendumeester H.), in het huis door

den Taxateur van de Bank van Leening bevorens bewoond, en dat aldaar dagelijks tegen den gewonen prijs *aardappelen* zijn te bekomen." Die „gewone prijs" was in 1810 2 Rijksdaalders „papier van credit de cranjang" (van bamboe gevlochten mand).

„Ter koop wordt aangeboden een troep *schapen*, ten getale van tachtig stuks, en eenige hartebeesten; te bevragen bij den Eigenaar van het land Pondokpeton" (nr. 42, 19 Oct. 1810). Als bij ons zuurkool, schapen, aardappelen!

„Te koop een slavenjongen, genaamd *Orpheus*, bekwame Claironblazer, Waldhoornist en Trompetter, te bevragen bij den Cipier in 's Lands boeijen." Hoe oneigen deze naam van den inlandschen kunstenaar aan zijn land mocht zijn, ze paste bij zijn kunst; hoe ellendig verder zijn sociale positie, toch maakte hij nog beter fortuin dan de klassieke Orpheus en doet hij ons onmiddellijk denken aan dat diep gevoelde werkje van Augusta de Wit, prachtig staal van vertelkunst en stijl beide, juweeltje in den kroon van Hollandsch—Indische Litteratuur!

„Op Vrijdag, den 16den van Slagtmaand 1810, zal door Vendumeesteren verkooping worden gehouden voor de woning van den Chirurgijn Majoor Burkens, op Rijswijk (Batavia), van huismeubelen, goud- en zilverwerken, juweelen, lijfeigenen (let wel, Ao. 1810!), rijtuigen, paarden, enz." (nr. 45, 9 Nov. 1810).

Ook de familieberichten uit dien tijd in de Indische kranten zullen zeer zeker uw belangstelling evenals de onze hebben. Haar inhoud is nu eens nuchter-prozaïsch, dan weer langwijlig-sentimenteel. Ziehier eenige specimina:

⁂ Heden zijn ondertrouwd,
Pieter van de Poel
en
Suzanne Henrietta von Gutzlaff
Batavia den 24sten van Lentemaand 1810.

⁂ Heden is mijne echtgenoote, Catharina Charlotta Holle, voorspoedig van eene welgeschapene dochter bevallen.
Lambertus Zegers Veeckens.
Batavia
den 22 van Bloeimaand 1810.

⁂ Heden, den 28sten van Bloeimaand 1810 is op Kampong, Maleijo, het landgoed van den WelEd. Gestr. Heer G. W. C. van Motman, in den vroegen morgen zeer zacht ontslapen, en ter ruste gelegd Jonkvrouwe Margaretha Elizabeth Buijskes, hartelijk geliefde aangehuwde dochter van Bernardus Blok.

⁂ Werden in den tijd van weinig dagen drie mijner tedergeliefde kinderen door den dood van mijn vaderlijk hart gescheurd, thans treft mij de bitterste slag, die immer treffen kan; mijne hartelijk geliefde huisvrouw Elizabeth Wilhelmina Weinscheimer, welke den 30 van Bloeimaand j.l. van een dochtertje beviel, betaalde op heden ook den tol der natuur, ontsliep zacht, en, zoo ik hoop, zalig.
Hermannus Mesman.
Marakbaai
den 1 van Zomermaand 1810.

⁂ Den 6den dezer verloste mijne geliefde huisvrouw Wilhelmina Margaretha Simons van een welgeschapen dochtertje, en is aan de gevolgen daarvan, op heden, tot mijn grievendst leedwezen des middags omtrent 12 uren in den ouderdom van twintig jaren, twee maanden, en zeventien dagen, door den dood van mij weggerukt, nalatende een zoontje, en drie dochtertjes.
J. L. van Nijvenheim
Sumanap
den 7 van Zomermaand 1810.

(Nauwelijks 20 jaren oud zou deze jonge vrouw reeds aan vier kinderen het leven hebben geschonken? H.).

⁂ Heden nacht wierd, tot onze innige droefheid ons eenigst en teedergeliefd zoontje, Louis Joseph Johan Charles de Jongh, in den vroegtijdigen ouderdom van 11 maanden en 13 dagen, ons door den dood ontrukt. Hij stierf aan een subiet toeval van eene hevige beroerte; zwaar was zijn lijden, doch zijne assche ruste in vrede, en zijne ziel zij Gode behagelijk! De diepe wonde, door dit smertelijk verlies aan het bedroefde hart der oudere toegebragt, vermag de tijd alleen te verzachten.

Joseph de Jongh.
H. de Jongh, geboren De Bas.

Batavia den 8den van Hooimaand 1810.

(Nrs. 14, 22, 23, 26, 28 v. d. 1sten jrg. Bat. Kol. Courant).

Groot was ook het aantal advertenties, om vorderingen in te dienen of schulden te betalen ten behoeve van nagelaten boedels wegens overlijden, vertrek, verplaatsing of... verdwijning met de noorderzon! Curieus is zeker de volgende: „Alle degenen, die iets te vorderen hebben van C. F. Gijsbers, Eerste Luitenant bij het korps Jagers, gelieven zich bij hem te adresseeren op Weltevreden, om dadelijk hunne betaling te erlangen." Van particulier onderwijs, toen nog zoo schaarsch in Indië verstrekt, vinden we het volgende bewijs: „H. Batenburg, wonende op de Voorrij buiten de voormalige Rotterdammerpoort, voornemens zijnde met primo der aanstaande Herfstmaand, een Collegie op te rigten voor jongelieden, welke zig in de rekenkunde willen oeffenen, noodigt hier toe uit allen en een iegelijk, welke zig mogten neigen ter inteekening in dit Collegie, des maandags, dinsdags, en donderdags 's avonds van 6 tot 8 uren, dan wel op zoodanige avonden, als nader door de Leden onderling zal worden goedgevonden." Deze onderwijzer wekte dus op tot veredeling van den geest, in scherpe tegenstelling met de daaropvolgende demoraliseerende uitnoodiging: „Uit de hand wordt te koop aangeboden een *slaaf*, zijnde een complete koetsier, lijfjongen, en boekbinder, te bevragen bij den Cipier in de Burger boeijen." Deze gevangenis-„directeuren" schenen te Batavia geregeld slaven ten verkoop aan te bieden blijkens de vele voorbeelden daarvan in in de Bat. Kol. Crt.

Doch de rubriek „advertentiën" heeft reeds te lang onze aandacht gespannen gehouden, zoodat we ook nog eens moeten denken aan de andere kolommen. Van buitenlandsche bladen werd bij de samenstelling van Daendels' krant een ruim gebruik gemaakt en ook deze omstandigheid verhoogt weer haar historische waarde en beteekenis. Buiten de Haarlemsche Courant en de Koninklijke Courant (1 Jan. 1807—14 Juli 1810 en daarna vervolgd door den „Moniteur van Amsterdam" tot 21 Juli 1810 en „Courier d'Amsterdam" tot 29 Nov. 1811) als voorname bladen uit het moederland, bediende de redactie zich nog van de Columbian Chronicle, General Advertiser, London Chronicle, Morning Chronicle, New York Gazette, Fransche bladen en de berichten harer correspondenten. Doordat bijv. de Engelsche bladen, die voor het desbetreffende relaas laatstelijk goed vertaald in de Bat. Koloniale Courant worden geciteerd, een geheel eigen kijk geven op gebeurtenissen in die dagen, als de landing der Engelschen onder Lord Chatham in Zeeland, bij welke gelegenheid Vlissingen gebombardeerd werd (1809), waarover ook Daendels' krant uitvoerig handelde, is zij als historische bron voor dit tijdvak niet te versmaden. (Nr. 24).

Ook andere Nederlandsche belangen en de voornaamste gebeurtenissen hier te lande werden omstandig besproken en meegedeeld, zoo zelfs dat plannen van Kon. Lodewijk Napoleon tot oprichting van het militair instituut voor Koninklijke Kweekelingen te Den Haag (voorlooper van de Kon. Militaire Academie), brallende redevoeringen als die van Napoleon in de Vergadering van het Wetgevend Lichaam te Parijs, 3 Dec. 1809 en gezwollen oraties als die van „Ridder van der Palm, Redenaar der Orde van de Unie", ter gelegenheid van haar verjaarfeest, in de Troonzaal van het Kon. Paleis te Amsterdam den 25sten April 1808 gehouden, in extenso werden opgenomen om den lezers „smaak en genot, vaderlandsliefde en gevoel jegens het moederland" bij te brengen. Blijkens deze data was men in Batavia wel niet geheel „up to date", maar dat is te verklaren uit de gebrekkige communicatie tusschen moederland en koloniën in die dagen.

Maar het meest interesseeren ons natuurlijk de gebeurtenissen in Indië en speciaal die op Java, welke ook in de Bat. Kol. Courant haar eigenaardige belichting kregen, in bijzonderheden werden besproken en gepubliceerd. Wie bijv. studie maakt van Daendels' financieele politiek, het proces tegen kolonel Filz en diens „laf hartige" overgave van de „Ambonsche Kolonie", van den oorsprong der particuliere landerijen en den verkoop van Panaroekan en Probolingo aan den Kapitein-Chinees Han Ti Ko, vindt in Daendels' regeeringsorgaan een goudmijn voor zijn onderzoek (Nrs. 20, 21, 24, 29, 30 en 31 Bat. Kol. Courant). Het einde van dien Franschen officier, die Ambon zoo spoedig aan de Engelschen overgaf en deswege door de Hooge Militaire Vierschaar ter dood veroordeeld werd, is met sobere trekken aldus in onze Indische krant geboekstaafd geworden: „Batavia den 12 dezer (Juni). Heden ochtend vond alhier een ontzaglijk tooneel plaats. De gewezene Kolonel en Kommandant van Amboina, Jean Filip François Filz werd, bij vonnis der Hooge Militaire Vierschaar, ten overstaan eener Commissie van Dezelve, in tegenwoordigheid van het gansche Garnizoen op het Exercitieveld *gefusilleerd*. Hij trad den dood gelaten te gemoet, en behield eene blijkbare bedaardheid van geest tot het laatste oogenblik." (Nr. 24, 15 Juni 1810). Onder de advertenties in nr. 31 van 3 Augustus 1810, komt nog de aangekondigde verkoop van zijn boedel voor: „Op donderdag, den 9den van Oogstmaand 1810 zal door Vendumeesteren verkooping worden gehouden voor 't huis van Pieter Mijer, staande aan de Westzijde van de Groote rivier (Tji hi woeng) voor rekening des boedels van wijlen *J. P. F. Filz* ,van juweelen, goud- en zilverwerken, een billardtafel, (welke inmiddels uit de hand te koop is) en diverse andere goederen."

Natuurlijk stond niet in Daendels' krant vermeld, dat de verantwoordelijkheid voor de overgave van het „Ambonsche Rijk" ten deele voor rekening van Daendels zelf komt, daar deze het schromelijk gebrek aan het hoognoodigste, vooral geld en levensmiddelen, deed bestendigen, althans steeds maar talmde om daarin te voorzien. Dit bracht de inlandsche troepen tot opstand en aan 't muiten, gelijk even te voren op Ternate ook het geval was geweest onder commandant Von Metman. Op deze ontrouwe huurlingen viel dus niet langer te rekenen en aldus gaf Filz zich te spoedig over en moest die capitulatie in eigen kamp met den dood boeten. Het tegen hem gevoerde proces crimineel telt niet minder dan 240 artikelen!

Doch met de noodige omzichtigheid en kennis van zaken gebruikt, blijft ook de Bataviasche Koloniale Courant onder onze oude journalistieke uitgaven een bron van groote historische beteekenis, die het waard is onder het stof der archieven te voorschijn te worden gehaald. „Wat voorders passeert sal ic U.E. toecomende Vrijdaghe in de Courante mede deelen", had dan ook voor de Bataviërs van ruim honderd jaren geleden, zijn bijzondere beteekenis en thans plukken wij daarvan nog de vruchten.

A. HALLEMA.

Internationale tin-overeenkomst.

Op het departement van Koloniën te Londen is op 27 Februari een vergadering gehouden ter bespreking van een internationale overeenkomst voor de reguleering van tinproductie en -export.

De vergadering werd gepresideerd door Sir John Campbell en aanwezig waren delegaties van Bolivia, Nederlandsch-Indië, Nigeria en Malakka.

Nederlandsch-Indië werd vertegenwoordigd door de heeren ir. A. Groothoff, F. J. Houwert en ir. J. v. d. Broek.

Behalve de delegaties der verschillende tin-producerende landen waren enkele afgevaardigden van de Tin Producers' Association aanwezig en eveneens een vertegenwoordiger uit den tinhandel. Volledige overeenstemming werd bereikt ten aanzien van het systeem, dat zal worden toegepast voor het reguleeren van de tinproductie.

Als resumé van de voornaamste punten der overeenkomst kan het volgende worden medegedeeld:

1. Het restrictie-schema zal worden gecontroleerd door een Internationaal Comité, vertegenwoordigende de regeeringen van Bolivia, Malakka, Nederlandsch-Indië en Nigeria. De reguleering van de productie vangt aan op 1 Maart 1931. Bedoeling van het restrictie-schema is evenwicht tot stand te brengen tusschen productie en consumptie en daardoor de herhaaldelijk optredende sterke schommelingen van de tinprijzen te voorkomen.

2. Overeengekomen werd de wereldproductie van tin voor de toepassing van het schema te stellen op 145.000 ton (van 2240 lbs.) per jaar.

3. De aan de bij de overeenkomst aangesloten landen toegekende quota zijn de volgende: Malakka 53.853 ton; Bolivia 34.260 ton; Ned.-Indië 29.910 ton; Nigeria 7750 ton. De percentages in de wereldproductie, gebaseerd op bovengenoemde quota, zullen dezelfde blijven bij eventueele veranderingen in de voor de toepassing van het schema aangenomen wereldproductie.

4. Overeengekomen werd, dat, tenzij zeer bijzondere omstandigheden daartoe aanleiding moesten geven de bovengenoemde quota niet gewijzigd zullen worden gedurende een periode van ten minste 6 maanden.

5. Elk gouvernement draagt zorg voor de verdeeling van de bovengenoemde quota onder de betrokken producenten en voor de richtige contrôle op productie en export.

6. De quota zullen naar gelang der omstandigheden van tijd tot tijd gewijzigd kunnen worden wanneer de betrokken partijen daarin toestemmen. De quota zullen onder geen voorwaarde voor kortere perioden dan drie maanden worden vastgesteld.

7. De overeenkomst zal van kracht blijven voor een periode van twee jaar, doch wanneer een der betrokken regeeringen een verandering van de quota voorstelt en binnen een tijdperk van zes maanden ten aanzien van zulk een voorstel geen overeenstemming is bereikt, dan zal de regeering, welke het voorstel doet, vrij zijn zich terug te trekken. In dat geval staat het anders deelnemenden partijen vrij, de overeenkomst als geëindigd te beschouwen.

De vertegenwoordigers van de regeeringen van Bolivia, Malakka, Nederlandsch-Indië en Nigeria kwamen overeen, de voorwaarden van de overeenkomst, zooals die ter vergadering werden vastgesteld, ter goedkeuring aan hunne regeeringen voor te leggen.

Intusschen worden alle maatregelen getroffen om het schema met ingang van 1 Maart in werking te doen treden.

De K.N.I.L.M. organiseert een Ambulancedienst.

Evenals in andere landen met verafgelegen geïsoleerde streken, b.v. Amerika, Australië, Zweden, Noorwegen, heeft men ook in Nederlandsch Oost-Indië, in noodgevallen geneeskundige hulp per vliegtuig kunnen brengen, dan wel zijn patiënten, wier toestand een spoedig operatief ingrijpen of een speciale behandeling noodzakelijk maakte, per vliegtuig naar een ziekeninrichting in een der groote Indische steden vervoerd, waardoor in vele gevallen het leven van den betrokkene kon worden gered.

Wij noemen slechts de twee gevallen, waarbij in het ééne, een lid van het personeel van het Pathologisch Laboratorium te Medan, tijdens een sectie op een hond verricht, schijnbaar geïnfecteerd werd door „hondsdolheid" en met het lijntoestel van de K.N.I.L.M., van Medan naar Batavia werd vervoerd voor een behandeling in het Instituut Pasteur, en het tweede geval waarbij een Madoerees, die zich met een revolver had verwond, per militair vliegtuig van Madoera naar Soerabaja voor een spoed operatie werd gebracht.

De K.N.I.L.M., overwegende dat op dit gebied door haar zeer nuttig werk kan worden verricht, heeft besloten een ambulancedienst in Indië te organiseeren.

Bij de ontwikkeling der plannen is men van de gedachte uitgegaan, dat, waar de kosten van vervoer in verband met de lange te bevliegen afstanden zeer hoog kunnen zijn en dit wellicht in veel gevallen een overwegend beletsel is om van het vliegtuig gebruik te maken, een ambulancedienst, slechts kans van slagen heeft, indien deze werkt op basis van te voren gesloten verzekeringen.

De K.N.I.L.M., welke zich uit den aard der zaak niet op verzekeringsgebied kan begeven, heeft te dien einde overleg gepleegd met levensverzekering Maatschappijen.

Overtuigd van de waarde en het nut van een ambulancedienst werden de volgende Maatschappijen bereid bevonden aan de verwezenlijking der plannen mede te werken:

1. N.V. Amsterdamsche Maatschappij van Levensverzekering;
2. N.V. Eerste Nederlandsche Verzekering Mij. op het Leven en tegen Invaliditeit;
3. Eerste Rotterdamsche Ongevallenverzekering Maatschappij;
4. N.V. Levensverzekering Mij. „Arnhem";
5. Nationale Levensverzekering Bank;
6. N.V. de „Nederlanden van 1845";
7. N.V. Nederlandsch-Indische Levensverzekering- en Lijfrente Mij.;
8. Onderlinge Levensverzekering van „Eigen Hulp."
9. N.V. Ongevallen Verzekering Mij. „Fatum";
10. Levensverzekering Maatschappij „De Nederlanden" te Amsterdam;
11. Hollandsche Algemeene Verzekeringbank te Schiedam;
12. Levensverzekering Maatschappij van het Nederlandsch Onderwijzers Genootschap te Amsterdam.

Op grond van deze samenwerking kunnen de bij genoemde maatschappijen verzekerden profiteeren van de voordeelen, verbonden aan de gemaakte overeenkomst, waarbij wel het voornaamste punt is, dat de verzekerden, zonder verhooging van de premie hunner bestaande polissen het recht hebben, tegen f 125 per vliegeur, zijnde een reductie van 50 pct. der onder gewone omstandigheden te betalen vliegkosten, bij onverhoopt voorkomende ziektegevallen, waarbij transport door de lucht noodzakelijk wordt geacht, van de geheele organisatie der K.N.I.L.M. gebruik te maken.

De vliegtuigen der K.N.I.L.M. zullen dusdanig worden ingericht, dat oogenblikkelijke ombouw van de gewone verkiesvliegtuigen in ambulance-vliegtuigen kan plaats vinden, terwijl tevens door de K.N.I.L.M. voor de noodige brancards zal worden gezorgd.

De omstandigheid, dat op Java, Sumatra en de Buitenbezittingen een belangrijk aantal zeer verspreid gelegen militaire en civiele landingsterreinen aanwezig zijn, geeft de zekerheid, dat deze dienst effectief zal kunnen werken.

Zij die weten hoeveel jonge menschenlevens in Indië verloren zijn gegaan, doordat voldoende geneeskundige hulp niet tijdig kon verleend worden, zullen dezen ambulancedienst naar waarde weten te schatten.

Boekbespreking.

„Indische Bestuurshervorming"
door Dr. A. J. W. Brückel.

Onlangs is een lijvig boekwerk verschenen met hoogeraangehaalden titel, afkomstig van Dr. Brückel. Laten wij dadelijk zeggen, dat de auteur van dit boek een nasla-werk heeft gemaakt. Schijnbaar wordt oude materie behandeld, namelijk de wet van 6 Februari 1922, die het toenmalige Regeeringsreglement van 1854 onder artt. 67a, 67b, 67c en 68 heeft gewijzigd en welke thans de artikelen 119, 120, 121 en 122 der Indische Staatsregeling vormen. Ik zeg in schijn, want daarmede werd de grondslag van een bestuurshervorming, die gebouwd werd op den basis van imitatie van de Nederlandsche Staatsregeling voorzoover het de provincie geldt. Het wordt langzamerhand een hoofdbrekende vraag, waarom toch alles uit Europa nageaapt moet worden en producten en instituten van West-Europeeschen bodem op tropischen grond moeten worden overgebracht, is het zgn. concordantie-beginsel in 75 nieuw R.R., thans 131 I. S. op staatsrechterlijk terrein ook al onbewust binnengedrongen? Immers, wat heeft men anders gedaan dan gekeken in de eerste en tweede afdeeling van het IVe hoofdstuk van de Grondwet en zich afgevraagd, wat kunnen wij er van overnemen. En het kan niet ontkend worden, dat de voornoemde wijziging in het Regeeringsreglement draaide om de provincie inheemsch te maken in onze Oost. Het fraaie is echter, dat men allerlei gocheltoeren heeft verricht met autonomie en self-government, daarvan een soort van Siameeschen tweeling heeft gemaakt en..... zich herhaaldelijk bij de wisseling van stukken heeft tegengesproken.

Nu is het de verdienste van den schrijver om nu eens op buitensporig uitvoerige wijze de wordingsgeschiedenis of liever de lijdensgeschiedenis dezer artikelen naar voren te brengen; de schrijver heeft willen geven een bijdrage tot de juiste waardeering van het fundament van het in omvang toenemende Regeeringsapparaat van Nederlandsch-Indië.

Er zijn punten waar ik het niet eens mee ben, zoo zijn toelichting op de tegenstelling tusschen provinciën „en andere gewesten" neergelegd in het eerste lid van artikel 119 I. S. Dat 119 I. S. in zijn geheel geen goede systematiek vertoont, geef ik toe.

Uitstekend geschetst acht ik het zonderlinge gesol met de autonomie, dat nu eens autonomie was dan weer autonomie-selfgovernment als onscheidbare producten, dan weer als gerantsoeneerde autonomie, ten slotte als autonomie — made in Holland.

Trouwens Kleintjes heeft daarop ook alreeds gewezen in zijn bekend werk.

Ik kan echter moeilijk een beoordeeling van dit werk nader gaan bespreken over verschillende mededeelingen, die de schrijver moet gaan doen over de andere artikelen uit de Staatsregeling. Dit is zeker, dat wij hier te doen hebben met een werk, dat een goede plaats kan gaan innemen voor hen, die eens willen zien, hoe men op het Plein werkt met bepaalde begrippen over Staatsrecht, hoe die krom gemaakt worden, dan weer recht gezet en dan ten slotte een dusdanige verwarring bereiken, dat niemand eigenlijk meer weet wat men wel dan niet bedoelt.

De drie provinciën op Java bestaan er, Midden-Java is het laatst in gesteld, we hebben nog weinig practijk over het nieuwe apparaat het zal al spoedig blijken, wat men in werkelijkheid met de provincies in Buitenzorg en op het Plein voor heeft gehad.

Het zou wenschelijk zijn, dat deze toelichting van Brückel voortgezet werd met betrekking tot de andere artikelen van het VIe hoofdstuk der Staatsregeling. Wie zich in Koloniaal staatsrecht wil gaan specialiseeren, zal dit werk goed kunnen gebruiken.

Met deze korte wenken kan ik volstaan, elders zal ik een bepaald onderdeel in extenso bespreken.

Tenslotte dien ik er nog op te wijzen, dat de schrijver in het kort nog spreekt over de Inlandsche gemeenten, behandeld in artikel 128, terwijl eindelijk nog even wordt aangestipt de bevoegdheid van het hoogst gewestelijk gezag tot het maken van reglementen en keuren van politie. Dat brengt de schrijver van zelf op de gouverneurs van de provincies wier bevoegdheden en plichten anders zijn dan voor die van andere gewesten, nieuwe stijl. Een aantal registers en bronnen besluiten het werk.

BLOM.

Van Week tot Week.

Van Maandag 23 Febr. tot Zondag 1 Maart.

Op de jaarlijksche vergadering van den Suikerbond den 22sten Febr. te Soerabaja gehouden, is meegedeeld dat door de bij den Java Suiker Werkgevers-Bond aangesloten maatschappijen niet getornd werd aan de bestaande arbeidsvoorwaarden. De Suikerbond zal geen enkel geoorloofd middel onbeproefd laten om de geëmployeerden tegen handelingen van enkele alleenstaande fabrieken te beschermen.

Den 26sten j.l. vertrokken 75 slachtoffers der uitbarsting van den Merapi met hun gezinnen naar de Javanen-kolonie Perbo bij Benkoelen. Over een week volgt een tweede transport. Het Centraal Merapi-comité heeft totaal f 307.958 ingezameld.

Bij het slot van de „hearing" door den Commissaris voor douanezaken te New-York, den 12en j.l. gehouden, had de heer G. F. Lamb te N.-Y. vertegenw. v. d. Associated Cigar Manufacturers and Leaf Tobacco Dealers, gevraagd, nog gehoord te worden als tegenstander van het voorgestelde embargo op Sumatra dekblad. De com. v. douanez. heeft daarop 24 Febr. beslist, dat 'n nieuwe „hearing" zou worden gehouden, waarbij de sigarenfabrikanten en handelaren in Sumatra-tabak hun standpunt tegenover dat van de Amerikaansche tabaksplanters zouden kunnen uiteenzetten. Voorts gaf hij te kennen, dat zijn dep. waarschijnlijk een commissie zou benoemen tot instelling van een grondig onderzoek van het geheele onderwerp.

Deze nieuwe „hearing" zal ongetwijfeld blijken van groot belang voor de geheele sigarenindustrie in al haar branches te zijn. De heer John H. Duys, president van de Associated Cigar Manufactures and Leaf Dealers, regelt met opmerkelijke energie de verdediging van de sigarenindustrie.

Gedeputeerden van Oost-Java verleenden aan de gemeente Soerabaja een voorloopige vergunning voor den aanleg van een tweede hoofdaanvoerleiding voor de waterleiding langs de provinciale wegen.

Bij besluit van het Gouvernement zijn de ordonnanties, strekkende tot herziening van de Koelie-ordonnantie (afschaffing P. S.) en tot instelling van een registratiekamer te Medan vastgesteld.

Aan het Hoofd van het Kantoor van Arbeid is opgedragen zich in April naar de Straits en de Malay States te begeven, teneinde de afschaffing van de poenale sanctie voor Javaansche arbeiders nader te bespreken.

De partij Sarekat Islam Indonesia houdt van 16 tot 20 Maart te Soerabaja een congres. Van 20 tot 22 Maart wordt het All Islam Indonesia-congres gehouden.

*In verband met den achteruitgang van de zee*visscherij heeft het visscherijstation te Batavia op grooter afstand van de kust schitterend geslaagde proeven genomen. De Japansche drijfnetvisscherij kan thans definitief als mislukt worden beschouwd.

*Gemeld wordt dat, naar aanleiding van een ern*ernstige vechtpartij in het Merbausche, bestuur en veldpolitie een razzia hielden onder de 1200 Chineesche koelies te Laboan Hadji. Hiervan bleken 480 ongewenschte elementen, die werden aangehouden en naar Medan gezonden.

Den 26sten Febr. werd de nieuwe zender van de N.I.R.O.M. geprobeerd. Deze zender is ondergebracht in het gebouw van de N.T.M. Radio-Holland te Tandjong Priok. De heer Van Staveren sprak de hoop uit, dat de vereischte concessie spoedig zou worden verleend. Hij wees op de zeer omvangrijke werkingsfeer, zoodat de zender op een afstand van 1400 K.M. goed hoorbaar moet zijn. Alles wordt uitgezonden op de korte golf. Zoodra de proeven met den huidigen nieuwen zender zijn geslaagd en de concessie is verleend, volgt de bouw van den grooten zender voor de N.I.R.O.M., welke zender een half millioen zal kosten, echter niet voor medio 1932 gereed zal zijn.

*In verband met de actie v. h. Verb. v. Ver. v. Lands*dienaren tegen het voornemen der regeering tot vermindering der salarissen, zullen alle bij het V. V. L. aangesloten vereenigingen te Batavia gewone of buitengewone algemeene vergaderingen beleggen.

Het congres tegen salarisvermindering van vertegenwoordigers der bij het V.V.L. aangesloten ambtenaarsvereenigingen zal op 15 Maart plaats vinden. Begin April wil men een groote meeting houden te Batavia.

Hoe rumoeriger en krachtiger de actie, hoe lager het peil ervan zinkt, beneden dat van het beginsel offervaardigheid in noodstand, dat o.i. in de allereerste plaats door landsdienaren hoog uitgedragen behoort te worden.

Er wordt gemeld, dat de Sabang-Mij., behoudens goedkeuring een vliegveld zou willen aanleggen op $3^1/_2$ K.M. van de haven.

Naar draadloos uit Batavia werd gemeld, heeft de Ind. regeering den 26sten j.l. inderdaad, zooals bij geruchte reeds verluidde, bij den Volksraad een ordonnantie ingediend tot tijdelijke beperking van den suikeruitvoer. Het ontwerp bepaalt, dat export van suiker alleen wordt toegestaan met schriftelijke toestemming van de Indische regeering. De maximum uit te voeren hoeveelheid zal elk jaar voor geheel Nederlandsch Indië bij regeeringsbesluit worden vastgesteld.

Overtreding van de voorgestelde wettelijke regeling zal worden gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar of een geldboete van ten hoogste f 10.000. Op de voor den verboden uitvoer gebruikte schepen kan beslag worden gelegd. Het ligt in de bedoeling om de voorgestelde beperkingsmaatregelen met ingang van 1 April a.s. in werking te doen treden.

Naar de Engelsche draadlooze dienst meldt, is de Engelsche consul-generaal te Batavia, sir Josian Crosby, benoemd tot Engelsch gezant in Panama.

Berichtgeving heefdzakelijk ontleend aan Aneta en de N. R. Ct.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt

„Het leven van Ramakrishna".

Van den beroemden Franschen schrijver *Romain Rolland*, wiens roman-cyclus *„Jean Christophe"* even bekend is als zijn later verschenen boek over *Mahatma Gandhi*, is onlangs een driedeelig werk verschenen, dat den titel draagt: *„Essai sur la Mystique et l'Action de l'Inde vivante"*, bevattende: *„Het Leven van Ramakrishna"*, *„Het Leven van Vivikananda"* en *„Het Wereld-evangelie"*.

Op het eerstgenoemde, waarvan de Uitgevers-Mij. *Van Loghum Slaterus* te Arnhem een vertaling uitgaf, willen wij hier de aandacht vestigen, zoowel uit een litterair, als een zielkundig oogpunt.

De schrijver draagt het boek op: „aan zijne zuster Madeleine, de trouwe gezellin zijner zielsomdolingen, zonder wie hij die lange reis niet zou hebben kunnen volbrengen," en kiest tot motto de volgende woorden uit *Michelet's „Bible de l'Humanité"*, welke volkomen slaan op den inhoud van zijn eigen boeken op Ramakrishna:

> „....Il faut respirer, reprendre haleine, se refaire aux grandes sources vives, qui gardent l'éternelle fraîcheur. Où la trouver, si ce n'est au berceau de notre race, aux sommets sacrés d'où descendent ici l'Indus et le Gange, là les torrents de la Perse, les fleuves du Paradis? Tout est étroit dans l'Occident. La Grèce est petite: j'étouffe. La Judée est sèche: je halette. Laissez-moi un peu regarder du côté de la haute Asie, vers le profond Orient. J'ai là mon immense poème, vaste comme la mer des Indes, béni, doré du soleil, livre d'harmonie divine où rien ne fait dissonance. Une aimable paix y règne, et même au milieu des combats une douceur infinie, une fraternité sans borne qui s'étend à tout ce qui vit, un océan (sans fond ni rive) d'amour, de pitié, de clémence. J'ai trouvé ce que je cherchais: la Bible de la bonté!"

Romain Rolland begint met in zijn prachtig Fransch, een uitlegging te geven van zijn doel met dit werk, zoowel voor den Westerschen, als den Oosterschen lezer, want het is tegelijkertijd hier en in Indië verschenen. Hij zegt zijn leven gewijd te hebben aan de toenadering tusschen de menschen onderling en sedert de laatste tien jaren getracht te hebben die te bewerkstelligen

tusschen het Westen en het Oosten, tevens tusschen de twee verschillende geestesvormen, welke er (z.i. verkeerdelijk) verondersteld worden te heerschen, n.l.: de rede en het geloof.

Hij meent, dat men liever moest zeggen: tusschen de verschillende vormen van rede en geloof, want, naar zijn overtuiging, zijn deze twee aan beide kanten gelijkelijk verdeeld, al ziet men dit niet in....

Hij vindt, dat men in onzen tijd een dwaze scheiding maakt tusschen deze twee helften der ziel. Men maakt zich wijs, dat ze onvereenigbaar zijn, terwijl toch die onvereenigbaarheid alleen bestaat in de gemeenschappelijke bekrompenheid van degenen, die — ten onrechte — meenen er de vertegenwoordigers van te zijn. Z.i. is alles één en hij zegt dit zoo prachtig:

„A elle je dédie l'oeuvre que j'apporte: à la Grande Déesse, invicible, immanente, qui lie de ses bras d'or la gerbe diaprée de la polyphonie: — l'Uinité.

„Elle est depuis un siècle, dans l'Inde nouvelle, le but vers lequel est lancé la flèche de tous les archers."

In de *Nieuwe Rott. Crt.* van 21 Februari j.l. schrijft *R. Houwink*, als aankondiging van dit boek, o.m.:

> „Het is niet gemakkelijk den lezer een indruk te geven van dit breed opgezet werk, dat ons inleidt in een wereld, die voor menigeen nog wel volslagen onontgonnen land zal zijn. De groote verdienste van Romain Rolland is, dat hij al het mogelijke gedaan heeft om de Oostersche werkelijkheid in zijn boek voor zich zelf te laten spreken, zoodat wij nauwelijks opmerken de hand, die ons leidt. En dat is misschien het dringendste, wat wij noodig hadden om iets wezenlijks te begrijpen van den Oosterschen geest; een onverdacht gids, die ons geen zienswijze poogt aan te praten, waarvan wij de draagwijdte zelfs bij benadering niet zouden kunnen schatten. Ik herinner u aan een boek als „Moeder Indië" van *Katherine Mayo*, dat ons, Westerlingen, op het eerste gezicht zoo smartelijk overtuigend schijnt en welks veronderstelde waarheid toch op den duur geen stand zal vermogen te houden tegen de levende realiteit der eigen, inheemsche ethiek. Wij moeten de uiterste voorzichtigheid betrachten met generaliseeringen van dezen aard. Twijfelt men er nog aan, of het zou — mutatis mutandis! — een Oosterling mogelijk zijn een „Moeder Europa" te schrijven, dat zijn wereld met een even sterk afgrijzen en verontwaardiging vervullen zou als het Miss Mayo's aanklacht sommigen onzer heeft gedaan'?
>
> „Neen, indien toenadering tusschen Oost en West, gelijk Romain Rolland die al sedert jaren voorstaat, mogelijk is dan zal het slechts vruchtbaar zijn voor de bereiking van dit doel, wanneer West en Oost respectievelijk de onmiddellijke toegangen zoeken tot elkanders geest en zich niet verwarren of afleiden laten door de ongetwijfeld menigmaal uitst kend bedoelde commentaren hunner diverse rasgenooten.
>
> Voor een ieder, die ernaar verlangt de werkelijkheid van het Indische religieuze leven niet langer door Westersche windsels oms uierd te zien, is dit boek een gids, die hem tot vele nieuwe wegen voert, welke een onbelemmerd uitzicht openen op het land, waar God woont in een grondelooze, blauwe hemelklaarte."

Henri Borel gaf reeds eerder in *„Het Vaderland"* een warme aanbeveling tot het lezen van dit mooie boek, al vindt hij, dat 't met letterkunde — „wat

wij gewoonlijk daaronder verstaan" — niets te maken heeft. Waarschijnlijk heeft hij de vertaling op 't oog, want de taal en uitdrukkingswijze van Romain Rolland, verdienen toch ongetwijfeld de kwalificatie van litterair te zijn. Of bedoelt hij, dat de inhoud van dit werk niets met onze gewone roman-litteratuur te maken heeft?

Hij schrijft dan ook:

„Heeren uitgevers van dit boek, waarvan ik iedere bladzijde met vereering en ontroering heb omgeslagen, ik moet ditmaal een non possumus uitspreken. Ik kan dit niet recenseeren, want ik sta er als een nietig, materialistisch, onbenullig, onbeduidend onbevoegdheidje tegenover."

. . . .

„Het eenige, wat een in deze sfeer vreemde litteratuurrecensent kan doen, zonder èn belachelijk èn arrogant te zijn, is de lezers op een boek als *Het Leven van Ramakrishna* wijzen en hun zeggen: „Hier is iets, wat uw eigen leven beter kan maken. U zult van dingen lezen, waar u vermoedelijk geen flauw voorgevoel ooit van had, en u zult van nooit gedroomde mogelijkheden hooren, waartoe de menschelijke geest zich kan verheffen, die uw geheele levenshouding kunnen veranderen en u gelukkig maken."

Het behoeft wel geen betoog, dat wij 't met deze oordeelvellingen geheel eens zijn. Ook beamen wij ten volle heigeen Romain Rolland betoogt in zijn uitlegging, gericht tot den Oosterschen lezer van zijn boek, n.l.: dat hij nimmer afstand doet van zijn vrije opvatting als Westerling, hoe van ganscher harte hij ook, volgens zijn beste weten, getracht heeft, zich in de levensvormen en denkwijzen der Aziaten in te leven. Hij eerbiedigt een ieders geloof, bewondert het dikwijls, maar geeft er zich nooit blindelings aan over. Hij voelt zich aan Ramakrishna verwant, omdat hij een mensch in hem ziet, en niet, zooals diens volgelingen, een inkarnatie van de Godheid. Hij is 't eens met de belijders der Veda's, die aannemen dat het Goddelijke de Ziel van alles is — dat *Atman* is *Brahman* — maar hij voelt er niets voor; God te begrenzen binnen een bevoorrechte persoon. Dat is, in zijn oogen, evenzeer een (onbewuste) vorm van „nationalisme" van den geest, welke hij geenszins aanvaardt. Hij ziet „God" in al het bestaande. De grootste mensch gaf echter geen zuiverder afspiegeling van de zon, dan de kleinste dauwdruppel.

Hij zegt 't zoo prachtig in zijn eigen taal:

„J'essaie, au cours de ce livre, de rendre justice aux géniales personnalités, qui ont depuis un siècle, surgi de l'Inde renouvelée, réveillé les antiques énergies de leur terre et fait refleurir sur elle un printemps de pensée. Chacune a créé son oeuvre et chacune à ces fidèles, qui l'ont constituée en église et tendent inconciemment à regarder celle-ci comme l'église d'un seul ou du plus grand Dieu. Eloigné de leurs partis, je me refuse à voir ce qui les oppose: à la distance d'où je suis, les barrières des champs se fondent en l'immense étendue. Je ne vois qu'un même fleuve, un majestueux „Chemin qui arche", comme dit notre Pascal. Et c'est parce que une homme n'a aussi pleinement que Ramakrishna, non seulement conçu, mais réalisé en soi la totale Unité de ce fleure de Dieu, ouvert à toutes les rivières et à tous les ruisseaux, que je lui voue mon amour.

„Et j'ai puisé en lui un peu de son eau sacréee, afin de désalterer la grande soif du monde."

Kan 't in mooiere bewoordingen gezegd?

Een andere keer over de beide vervolgboeken.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschr.

I. Uit de Europeesche Pers.

De revolutionnaire propaganda in koloniale gebieden.

De *Java-Bode* (26/1 „Russische kracht en propaganda", *J. E. Jasper*) geeft aan de hand van Fransche bladen een beschouwing over de huidige communistische propaganda. *Fransch-Indo-China* leert ons veel, wat de bestrijding van het roode gevaar betreft. Het communistische gevaar is als de golfslag van een deining op zee nabij een rotsige kust. De golf, na de eerste beweging zich verlengend tot in de verte, rolt telkens aan op de harde steenmassa, welke zij afslijpt en uitholt. Zij spat uiteen, maar vormt zich daarna opnieuw en zal immer telkens blijven voortrollen, zoolang de oorzaak van de deining niet is verdwenen en de watervlakte dus niet in rustige effenheid kan zijn. De uitroeiing van het zich gemakkelijk verbreidende kwaad vereischt *vooral preventief ingrijpen*. De organisatie, welke in *Cameroun* onder de negers het verzet tegen het gezag aankweekt, past ongeveer dezelfde methoden toe, als die, welke ook gevolgd zijn gedurende de eerste periode van het ontstaan en de ontwikkeling van het communisme in Ned.-Indië. De opleiding der inheemsche agenten wordt er geregeld uit Rusland. Wat de „Liga tegen koloniale onderdrukking" ten opzichte van Ned.-Indië heeft verricht, doet de „Liga tot bescherming van het negerras" in Cameroun. De agitatiemethoden in Cameroun zijn ongeveer gelijk aan die, welke communistische agenten gevolgd hebben in Indo-China. De beweging leidde tot het houden van manifestaties en bijeenkomsten, waar opzettelijk grieven tegen overheidsregelingen breed werden uitgemeten. Tout comme chez nous! De revolutionnaire propaganda in koloniale gebieden vormt nog immer een belangrijk nummer op het werkprogram der bolsjevisten; de daarvoor bedachte koloniale methoden, hoewel voor Ned.-Indië verouderd, zouden in *Ned.-Indië* — zoo waarschuwt de *J. B.* ten slotte — misschien vervangen kunnen worden door andere, die minder merkbaar zijn!

Het *Soer Hbl.* schrijft over „Het Duitsche koloniale probleem" (19/1) en „Poolsch-Duitsche geschillen" (22 en 24/1), *De Loc.* over „De Mandaten-Commissie" (22/1) en een „Duitsch oordeel" (blz. 18), de *Java-Bode* over „Indo-China" (21/1), „China en de Filippijnen" (2de bl.) en de „Colorum opstand in de Filippijnen" (22, 23 en 27/1, 2de bl.), de *Deli Crt.* over „Onrustig Br.-Indië" (27/1).

De beteekenis van den opgerichten mijlpaal.

Behalve voor wie niet zien willen en voor wie, verblind, niet kunnen zien, heeft *het vonnis in de P. N. I.-zaak* een mijlpaal opgericht op den weg van vallen en opstaan, die de Inlandsche beweging als elke andere te volgen heeft. De *P. N. I.*-leiders hadden zich al dan niet bewust op een weg begeven, die voor hun volk zeer gevaarlijk was. Die weg toch zou onvermijdelijk hebben geleid tot onberaden daden der volgelingen op grond van onbegrepen woorden der leiders. Slechts onrust, en onheil voor de misleide aanhangers zouden daaruit voortgekomen zijn. *De Loc.* (22/1 „Keerpunt") kan zich dan ook geheel vereenigen met het inzicht van de „Nwe Rott. Crt" over *de kern der P. N. I.-zaak*. Het blad wees op de wisselende verschijningsvormen van extremistisch streven, van de Partei Kommunist Indonesia naar de Perhimpoenan Indonesia, van daar naar de Sarekat Nasional Indonesia en van daar weder naar de Partei Nasional Indonesia: „metamorfozen van een extremisme dat, hetzij het zijn voedingsstoffen ontleent aan een verblind nationalisme, hetzij het zich gelaafd heeft aan de bronnen van een welbekend communisme, gericht is op de vernietiging van het staatsgezag". Volgens *De Loc.* staat het wel vast, dat in zeer vele Inlandsche kringen, ook in die welke van een strijdbaar nationalisme doordrongen zijn, begrepen wordt dat de *P. N. I.*-leiders ongeacht humne bedoelingen, ongeacht een eerlijk idealisme en een onbetwistbare vaderlandsliefde, verkeerde gidsen waren. De dogmatische onverzoenlijkheid dezer kleine groep van *P. N. I.*-leiders is in wezen vreemd aan den geest der in Ned.-Indië wonende volken; even vreemd als de starheid van het groepje voorgangers der *P. S. I.* Aan den dwang echter van absolute leuzen ontkwam men niet; dien invloed ondergaat, in Indië en overal, elke beweging. Doch haar richting wordt ten slotte bepaald door den aard en het karakter van wie haar vormen. Die kern nu van Inheemsche ontwikkelden uit iederen kring is redelijk, tot overleg bereid en tot opbouwenden arbeid het allermeest geneigd. Men moet hopen, in het belang allereerst van het streven naar vooruitgang en ontwikkeling dat gelukkig in Inheemsche kringen steeds algemeener wordt, dat *de beteekenis van den opgerichten mijlpaal* niemand ontgaat. Wint dit inzicht, dan zal uit veel leed iets duurzaams en iets goeds zijn voortgekomen.

Wij vestigen de aandacht op het *Bat. Nwsbl.* (24/1 „De Inlandsche beweging"), de *Deli Crt.* (30/1, 2de bl. „Charlatans") en de *Java-Bode* (19/1 „Het Aziatisch nationalisme"; 20/1 „Islam" te Djocja; 18/12 „De *P. R. I.* in actie").

Na de Volksraadsverkiezingen.

Van de 25 *Europeesche* leden, welke volgens de nieuwe zetelverhouding in den *Volksraad* zitting nemen, zijn er 15 gekozen en worden er 10 benoemd. De verkiezingen hebben voor het groote publiek onopgemerkt plaats gehad; de Gemeenteraden kwamen bijeen in korte voor den buitenstaander niet belangwekkende zittingen, waarin na een verklaring van de techniek der stemming door den burgemeester, de leden op hun stembiljet namen konden invullen van een aantal candidaten, tot een maximum twee maal zoo groot als het getal leden dat verkozen moest worden. De verkiezingen brachten op het kussen 6 *I. E.* V.-ers, 5 *V. C.*-ers, 1 van den *P. E. B.*, 1 van de *C. S. P.*, 1 van de *I. K. P.* en 1 vertegenwoordiger van het *B. B.* Rest de aanvulling door benoeming van nog 10 Europeesche leden, van welk aantal zeker een zetel komt aan de *I. S. D. P.*, terwijl de economische groep, de werknemers, de middenstand en Sumatra's Oostkust mede in aanmerking komen. Samen hebben het *Indo-Eur. Verbond* en de *Vad. Cub* elf van de 15 zetels, n. h. i. van de *Deli Crt.* (26/1 „Na de Volksraadsverkiezingen") een prachtige verhouding om onder Europeesche parlementaire verhoudingen een krachtige Regeering te vormen en sterk de richting uitgaande van een twee-partijen stelsel, de voor een parlementair geregeerd land meest gewenschte toestand. Maar we leven in Indië nu eenmaal onder andere toestanden en een beslissende beteekenis heeft deze stemmenverhouding daarom ook geenszins. Wel is belangrijk dat een jonge groep, welke zeer veel critiek te verduren heeft gehad en nog heeft, bij de eerste maal dat zij aan een verkiezing deelneemt, op een naar verhouding zoo groot aantal zetels beslag weet te leggen als de *Vaderlandsche Club* thans heeft gedaan. En dit is zeker niet van beteekenis ontbloot. De Vad. Club is een groep, welke de beste nationale tradities wil hooghouden en het beste voorheeft met allen, die leven onder het Nederlandsche gezag, waartoe zij samenwerking met alle loyale groepen op prijs stelt. Het vijftal *V. C.*-ers, dat thans den Volksraad binnentreedt, vindt er werk te over. Wat de *Inlandsche* leden betreft, biedt de nieuwe Volksraad na de verkiezingen een wat rustiger beeld; tal van plaatsen worden thans door bezadigder elementen ingenomen. Samenwerking tusschen alle groepen van welke nationaliteit ook, kan stellig mogelijk zijn; de bezadigde, loyale Inheemsche elementen begrijpen dat Keulen en Aken niet op één dag zijn gebouwd en richten daar hun wenschen naar.

Wij verwijzen naar het *Bat. Nwsbl.* (22/1 „Balans"; „De Volksraads-verkiezingen"; „Partijverhoudingen"; „De tafelrede te Hanoi"; 27/1 „De economische toestand", ir. Wellenstein), *De Loc.* (19/1, blz. 3 „De Volksraad"; 23/1 „Overmaat"; 24/1 „Twee"), de *Java-Bode* (23/1 „Digoelrapport"; *J. E. J.*; 27/1 „De salarissen der ambtenaren"), het *Soer. Hbl.* (21/1 „Onvrije vrijheidsleden"; 22 en 24/1 „Vorstenlandsche affaires"), de *Deli Crt.* (26/1 „Opheffing van Gezaghebbers-Corps"; 30/1 „Tabak en politiek") en *De Sum. Post* (26/1 „Aanteekeningen" en „De zege der bureaucratie").

Kolonisatie Nieuw-Guinea.

Wij hebben — volgens de *Java-Bode* (24/1) — op het oogenblik te doen met *twee groepen*, die zich voorstellen aan den Indo-Europeaan in Nieuw-Guinea een bestaan te verschaffen. De opzet van den heer *Wevers*, die de stichter was van de „Ver. Kolonisatie N.-Guinea", moet, hoe groot idealisme er ook aan ten grondslag mag liggen, zonder meer als gevaarlijk worden bestempeld, omdat iedere fundatie, iedere voorbereiding en elk vast omlijnd plan er aan ontbreekt. Na de Boemi-mislukking is deze kolonisatiepoging aan het *Sentani-meer* met weinig kennis van zaken opgezet.

Er is pionierswerk van de allerzwaarste soort gedaan; alleen zij die over een meer dan normale wilskracht beschikken, kunnen tenslotte hierbij iets bereiken. De plannen van de z. g. *Malangsche groep*, welke zich van de oorspronkelijke vereeniging heeft afgescheiden, staan er beter voor. Het is den leider, den heer *Landman*, gelukt in de Stichting „Immigratie en Kolonisatie Nieuw-Guinea" een basis te vinden, welke voor hen — die naar N.-Guinea trekken en in de omgeving van *Manokwari* een nieuw home willen zoeken — wat meerdere zekerheid biedt dat het te verrichten pionierswerk niet vergeefsch zal zijn en dat het inderdaad de ondergrond kan worden van een kolonie. Zij, die op N.-Guinea een nieuw vaderland willen zoeken, moeten voldoen aan zware eischen, gesteld ten opzichte van hun werklust en van hun moraal!

Onderwerpen over Cultuurbelangen treffen wij aan in *De Loc.* (12/1, blz. 4 „De Ranaudistricten"; 13 en 19/1, blz. 33 en 5 „Suiker-zaken"; 7, 8 en 23/1 „De Werkloosheid") en het *Soer. Hbl.* (12 en 14/1 „De Brusselsche Suiker-conferentie"; 15 en 23/1 „Cultuurbelangen"; 21/1 „De tien geboden in den Suikerhandel"; 22/1 „Hawaii en „N.-I. Landb. Mij. en V. I. S. P."; 24/1 „Actueele kwesties").

Vliegtocht over het Toba-meer.

De *Deli Crt.* (26/1) geeft een beschrijving van een vliegtocht met een toestel van de *K. N. I. L. M.* naar de Karo-hoogvlakte en boven het Toba-meer. Wie weinig vrijen tijd gegund is om van Sumatra's landschapsschoon te genieten, heeft hier een gelegenheid om in een paar vroege Zondagochtenduren meer en beter te genieten dan van een aantal autotochten, die zich uitstrekken over een belangrijk deel van dit Gewest. De reputatie van de *K. N. I. L. M.* is voldoende waarborg, om zich aan deze maatschappij en haar staf zonder voorbehoud toe te vertrouwen. Den 24sten steeg een gezelschap van Medan en omgeving op voor bovengemelden tocht. De vroege morgenuren leenen zich hiertoe wel bijzonder. Na Arnhemia werd weldra de plateaurand van Sibolangit zichtbaar. Duidelijk teekende zich de Brastagiweg af in zijn oneindigheid van kronkelingen. Moeizaam steeg het toestel omhoog, schijnbaar haast niet vorderend, doch wanneer men op de schaduw van het vliegtuig over het groen geboomte lette, bleek de snelheid mee te vallen. Na 20 minuten was de Sibajak bereikt en cirkelde de vogel op 3000 M. hoogte boven den krater, waarvan de zwaveldamp tot in de cabine doordrong. De diepe Petanivallei met haar bevloeide sawahs te midden van woest oprijzende bergwanden gaf wel een zeer treffend beeld. Nog eenige cirkels boven Brastagi en weldra kwam Kaban Djahé in het zicht, met de Wampoerivier. Spoedig naderde het Toba-meer. Talrijke watervalletjes werden links en rechts langs de duizelingwekkend hooge wanden zichtbaar. Het staalblauwe effen watervlak herinnerde aan de kleur van de Italiaansche meren; hier en daar een bootje. Samosir lag voor ons; rechts tegen den hoogen wand de vulkaan Poesoek Boekit en tusschen deze beide een meerarm. Daar lag aan de landengte Pangoeroeran in zijn schilderachtige omgeving. We zwenkten naar links hoog over de baai van Haranggoal. Een kaalgeroosterde golvende hoogvlakte typeerde het Batakland. Na korten tijd verschenen theetuinen met de regelmaat van borduurwerk, dan fantastisch slingerde sawahdijkjes langs woeste stroomen, riviertjes en rubbertuinen. We kwamen boven het parkachtige, nette Siantar en gingen in rechte lijn naar Medan. Beneden ons weldra oerbosch aan den voet van een grillig gevormd gebergte met ruïnen van vulkanen. Zelfs de tabaksvelden rond Medan bieden meer afwisseling dan de wandelaar meestal geneigd is aan te nemen. Boven Belawan, over de mangrovebosschen en kreeken, teekende zich de vaargeul af tusschen de modderplanten. Even een groet aan de „Johan van Oldenbarnevelt" en dan terug naar het vliegveld te Medan. Totaal werd afgelegd 400 K.M. in 2 uur en 20 min.

De Loc. vertelt van „Djambi" (5/1, ir. Gaade), „Prof. Th. Nöldeke" (19/1, prof. Sn. H.) en „De aardbeving te Boemi Ajoe" (21/1, blz. 18 en 22/1, blz. 7 en 31), de *Deli Crt.* van „Belawan" (28 en 29/1).

II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche pers.

In de *Pewarta Deli* van 3 December '30 vinden we het volgende staaltje van „voorlichtende", naïeve journalistiek in verband met de a.s. Landvoogdswisseling in Ned.-Indië. Het blad haalt eerst een bespreking aan uit het *Alg. Handelsblad* over deze „wachtaflossing", waarin gezegd wordt dat de nieuwe G.G. een man moet zijn die de belangen van Indonesia behartigt en niet partij- of familiebelangen voorop stelt. Voorts moet hij geen conservatief, noch een Prinzipiënreiter zijn. Hij moet van de Indonesische stroomingen op de hoogte en geen bureaucraat zijn. En ten slotte moet hij een nationaal voelend man zijn. De Pewarta Deli zegt naar aanleiding daarvan dat zij een Indonesiër als G.G. zou willen hebben met daarnaast een Europeeschen Luitenant-G.G. (een origineel idee! — Red.), terwijl de Volksraad een parlement moet worden. Alleen een Indonesiër kan de belangen van Indonesia waarachtig behartigen. Doch dit is slechts een ijdele hoop. Daar de G.G. buiten de partijen moet staan, komen alleen hooge edelen en geleerde professoren in aanmerking. Dat men een vooruitstrevend man in Buitenzorg wil zien, heeft de volle instemming van het blad. Hiermede toont men dat men er het beste van maken wil. Wat het nationaal voelen betreft, moet men een man hebben die eens anders nationalisme en de Indonesische volksziel begrijpt. Tot nog toe heeft men den G.G. slechts negatieve eigenschappen toegekend, doch dit heeft geen nut voor Indonesia. Op die manier wordt de nieuwe Landvoogd een belangrijk figurant en speelbal der Europeesche partijen.

De *Bintang Timoer* vermeldt in het nummer van 11 Dec. '30 een schrijven van een abonné die te New-York woont en waarin een en ander verteld wordt van des schrijvers ervaringen omtrent de behandeling van zijn landgenooten (Indonesiërs) in den vreemde, die zich niet kleeden volgens de internationale mode. Zoo was hij er getuige van, dat Inlandsche scheepsbedienden in een koffiehuis te Sydney voor den gek werden gehouden omdat zij blootsvoets liepen en men hen voor nog ongeciviliseerde Australische inboorlingen aanzag, terwijl schrijver zelf, werkzaam op een Engelsch schip en Westersch gekleed, met schoenen aan, behoorlijk werd behandeld, daar men hem voor een Philippino hield. Hij wijst dan op het feit, dat het op de Hollandsche schepen, in tegenstelling met de Engelsche, aan de Inlandsche schepelingen verboden is om zich Europeesch te kleeden; de Engelschen zien het zelfs liever dat die menschen net zoo gekleed zijn als zij. Schrijver is een geval te Rotterdam bekend, waarin een Menadonees en een Maleier door een schip ontslagen werden omdat zij zich niet als de Javaansche scheepsbedienden wilden laten behandelen en herinnert ten besluite aan het geval van den regent die uit een societeit en van de echtgenoote van een Ind. arts, die uit een café werd verwijderd.

De redactie vindt in deze mededeelingen een zekere conformiteit met de conclusie van dr. Rivai in een zijner reisbrieven omtrent de behandeling van Indonesiërs aan boord van Engelsche, Duitsche en Japansche schepen, vergeleken met die op schepen, van het ras (? — Red.) der overheerschers, de Hollanders. De omgang aan boord der Engelsche en Duitsche schepen was internationaal, terwijl men aan boord der Hollandsche schepen nog altijd de Koloniale Politiek op den nek voelt, die schouderophalend doet vragen: wie is die zwarte vent?!"

De *Bintang Timoer* van 13 December spreekt van „een Nieuwe Wind" bij een beschouwing van de huidige zienswijze van den heer Zentgraaff van het Soer. Hblad, den rechtschen journalist die vroeger zoo fanatiek streed tegen de z.g. inl. meerderheid in den Volksraad, omdat de Inlander er nog niet rijp voor was. Het blijkt dat het Europeesch verlof den heer Z. tot beter besef gebracht heeft van verschillende Indische vraagstukken, en ten slotte, nu de z.g. inl. meerderheid een feit is geworden, er toe genoopt heeft een houding aan te nemen, welke hem den naam „vriend van den Inlander" zou kunnen bezorgen.

De redactie haalt dan eenige passages uit het artikel „Nieuwe Oriënteering" van den heer Zentgraaff aan, om dan in het kort vast te stellen, dat de heer Z. nu duidelijker dan ooit beseft, dat de 60 millioen Inlanders niet mogen en niet kunnen getaxeerd worden als een even groot aantal karbouwen, zooals eens op een vergadering van het I.E.V. is beweerd. Het stemt de redactie aangenaam dit te kunnen constateeren, omdat zij weet hoe groot de journalistieke invloed van Zentgraaff in de Europeesche wereld van Indonesia is.

In verband met den geest des tijds, welke voor de journalistiek de behoefte schept aan staatkundig bekwame leden, is het naar de meening van de *Darmokondo* van 16/18 December niet vreemd dat de oud-Gouverneur Jasper naar de krant is gegaan.

Het zou geen verwondering baren indien binnenkort oud-Indonesische hoogwaardigheidsbekleeders zich eveneens in de journalistiek wierpen. Schrijver schetst de belangrijkheid van de journalistiek in de moderne maatschappij, langs welken weg getracht wordt idealen te verwezenlijken. Door haar veelzijdigheid vormt de journalistiek niet zelden de brug naar maatschappelijke posities. De waardeering van de Indonesische journalisten heeft zich in den laatsten tijd gunstig gewijzigd. Uit de meening van den heer Jasper over de toekomstige regeering en de volksbeweging meent schrijver de conclusie te moeten trekken dat, indien die meening ook die is van den doorsnee Europeeschen B.B.-ambtenaar, men er zich niet over behoeft te verwonderen, dat er vaak botsingen komen, die het volkswantrouwen jegens de Regeering vergrooten. Het heeft overigens geen zin deze meening te bestrijden. Voor de Indonesiërs is het de zaak een vaste overtuiging te verkrijgen en de meeningen van anderen aan te merken als een stimulans tot versteviging der overtuiging.

De *Sedijo Tomo* van 12/13 December acht het niet wenschelijk dat ambtenaren lid worden van de raden. Boedi Oetomo schijnt deze meening ook te zijn toegedaan, indien dit afgeleid mag worden uit het feit, dat zij bij de verkiezing voor den Volksraad niet met de vakvereeniging van de B.B.-ambtenaren heeft willen samenwerken. Om zijn standpunt beter toe te lichten zet schrijver uiteen wat precies de plichten van de raden en de ambtenaren zijn. Een raad is de vertolker van het volk en ontstaan door de ontevredenheid van het volk ten aanzien van het beleid van de regeering. In een vrij land waar een echte volksvertegenwoordiging bestaat, is er een zekere wisselwerking tusschen volk, i.c. de raden, en de regeering, den koning. Vreemd is ook de wording van de colleges in een onvrij

land. Kwamen de raden in een onafhankelijk land van onder uit, in een gekoloniseerd land wordt de vertegenwoordiging van boven uit opgedrongen. Ter verwezenlijking van het ideaal onafhankelijkheid langs parlementairen weg dienen alle raden, hoe slecht en in welken vorm ook, te worden aanvaard. De verbetering geschiede gaandeweg. Toch kan het lidmaatschap dier colleges moeilijk samengaan met het ambtenaarschap. In een kolonie dient de ambtenaar den heerscher, terwijl in een onafhankelijk land de diensten der ambtenaren gericht zijn op de welvaart van land en volk. En aangezien de raad in hoofdzaak de belangen van het volk moet behartigen, kan de ambtenaar moeilijk tevens in den raad zitten, omdat het dienen van twee tegenstrijdige belangen nu eenmaal niet wel mogelijk is.

De *Soeloeh Ra'jat Indonesia* van 6 December behandelt het vraagstuk der lectuur in de kolonie Ned.-Indië, in verband met het voor de landskinderen toegepaste onderwijsstelsel, dat door dr. Ratulangi denationaliseerend is genoemd, de landskinderen verwijderend van hun taal, zoodat zij meer prijs gaan stellen op de pers en de lectuur van buitenlanders. Het is een feit dat het niet alleen wenschelijk is dat die zucht naar kennis van de Westersche talen blijft, doch ook dat die zucht grooter wordt bij de Indonesische jongelieden en wel omdat zij zich daardoor beter kunnen laten waardeeren in de internationale samenleving. Zoolang de Indonesiërs nog niet de beschikking hebben over eigen wetenschappelijke lectuur welke met de internationale te vergelijken is, zoo lang zal die talenkennis van groote waarde voor den vooruitgang van het Indonesische volk blijven. Behalve die voor de vergrooting van kennis en voor de wetenschappelijke vorming zoo noodige lectuur hebben ook de thans in de Indonesische talen verschijnende bladen veel belangstelling, niet alleen van hen, die behoefte hebben aan een in hun eigen taal geschreven blad, doch ook van hen, die door hun onderwijs eerst hun lectuur zochten in vreemde talen, doch geleidelijk aan weer naar de Indonesische terugkeeren. Het behoort tot de taak van de krantenleiders om aan die menschen te geven wat zij noodig hebben. Daarbij moet speciaal op de kwaliteit gelet worden.

Oost- en Westindisch literatuuroverzicht.

De Redacties van tijdschriften, welke in deze rubriek worden opgenomen, worden uitgenoodigd de bladen rechtstreeks te zenden aan den redacteur van deze rubriek, Obrechtstraat 163, 's Gravenhage. Hetzelfde geldt voor uitgevers, die hun boeken in dit overzicht wenschen vermeld te zien.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

No. 30 van 24 Januari. De leider der „Soekaboemische" in den Volksraad (H. J. van Holst Pellekaan) — Overproductie bij de rubbercultuur, door J. Bosch (Hoe groeit de boom, hoe vormt zich het organische plantenlichaam?) — Nadere gegevens omtrent de resultaten van meeldauwbestuiving in rubbertuinen ten aanzien van de productie (proeven op Soember Soeko Tangkep).

Economische Statistische Berichten

25 Febr. no. 791. Een georganiseerde termijnmarkt voor suiker op Java, door G. A. Weyer (schrijver verdedigde dit denkbeeld in het nummer van 4 Febr. no. 788, waartegen de heer Volz in No. 790 bezwaren opperde, die het evenwel met den heer Weyer eens is en niet twijfelt aan de technische uitvoerbaarheid van het plan, waarvan een levendig verkeer op deze termijnbeurs wordt verwacht. Wat de beide schrijvers verdeelt, is het inzicht in het nut van een dergelijk levendig handelsverkeer voor producenten).

Indisch Bouwkundig Tijdschrift

No. 1 van 15 Januari. Waarin als inlegblad: De Bouwkundig ambtenaar, met een artikel: Het 75-jarig bestaan van het Departement B. O. W. op 19 Januari 1931. De eerste directeur was de toenmalige overste der genie G. H. Uhlenbeck.

De Indische Mercuur

No. 8 van 25 Februari. De cultuurproeven op Zandery I, door G. Stahel (de proeven hebben plaats met oliepalmen, cacao, cassave, maïs door middel van kunstmest en groenbemesters). — De vooruitgang in het drogen van Koloniale Producten, vooral bij het winnen van sisalvezels, door Franken (met drie afbeeldingen).

Indisch Militair Tijdschrift

No. I van 1931. De voedselvoorziening van Nederlandsch-Indië, meer in het bijzonder de rijstvoorziening ook beschouwd uit een oogpunt van legerbelang, door A. M. P. A. Scheltema (een aanvulling op het artikel van C. H. C. Waal in het Novembernummer. Scheltema meent, dat men twee dingen moet onderscheiden: het gemiddeld rijstverbruik over grootere tijdvakken berekend en de verschillen in rijstverbruik van jaar tot jaar. Nu is het zeer waarschijnlijk, dat het rijstverbruik tegenwoordig veel lager is dan eenige tientallen jaren geleden. Dr. Rutgers' conclusie was, dat het rijstverbruik afneemt, maar dit slaat, volgens schrijver, ook niet op een korte periode, zooals de heer Waal aanneemt, maar heeft betrekking op de tendenz over grootere tijdvakken).

De Indische Post

van 24 Januari no. 4. Dat wat men mist. IV, door Z. — De Volksraad. (uitslag der verkiezingen besproken. Voorloopig zal de positie der V. C.-groep in den Volksraad een zeer lastige zijn. Tusschen de uitersten in den nieuwen V. R. zal vermoedelijk de groep van 't I. E. V. als middenblok dezelfde goede diensten bewijzen welke de P. E. B. in zijn beste dagen verrichtte. De positie der I. E. V.-groep wordt, daar zij contact en sympathie heeft naar alle zijden, eene zeer domineerende).

De Indische Verlofganger

No. 29 van 20 Februari. Indische weertijgers, door S. Kalff.

Maatschappij Belangen

Tijdschrift van de Nederlandsche Maatschappij voor Nijverheid en Handel. Februarinummer. Samenwerking tusschen ondernemingen in Nederlandsch Oost-Indië (een brief van C. L. S. Cramer aan het Hoofdbestuur dezer Maatschappij, waarin schrijver zegt.: „Over Nijverheid en Handel in Nederlandsch West-Indië en over den Handel in Nederlandsch Oost-Indië wil ik mij geen oordeel aanmatigen zonder voorafgaande ernstige studie, maar als directeur van een Nijverheidsbedrijf in Nederlandsch Oost-Indië kan ik uit ervaring spreken. Deze laatste heeft mij geleerd, dat zeer goed nauwere samenwerking mogelijk is niet alleen tusschen verschillende Nijverheidsondernemingen op Java onderling of tusschen Gouvernementsbedrijven in Nederlandsch Oost-Indië en particuliere instellingen aldaar, maar ook tusschen Europeesch-Nederlandsche Nijverheidsondernemingen en zulke op Java". Deze stellingen werkt hij nader uit.

De Rijkseenheid

No. 22 van 25 Febr. Samenwerking tusschen Indische revolutionaire nationalisten en Chineezen hier te lande? (naar aanleiding van een artikel in Chung Hwa Tsa Chih van Februari). — Figuren uit onze Koloniale Historie, door H. A. Ritter (een goed artikel over Balthasar de Moucheron, die naast Le Maire in de Handelswereld der 16de en 17de eeuw schitterd als een ster van de eerste grootte). — Open brief aan de Redactie van „De Rijkseenheid", door Raden Mas Noto Soeroto (die zijn naam van de lijst der vaste medewerkers aan dit blad opzegt. De redactie is het met den schrijver eens, dat het beter is, dat hij als zij, in den vervolge los van elkaar staan en spreekt alleen de hoop uit, dat beider arbeid zal strekken tot de samenwerking van de blanken en gekleurden, die zich tegen den geest van ontbinding verzetten).

Tropisch Nederland

Afl. 22 van 23 Februari. Uit het Rijk der Vulcanus, door S. A. Reitsma. — De Zending en de Beschaving in Indië, door prof. dr. A. W. Nieuwenhuis. XVII (De Minahassa). — Van afgodsbeelden, door Zwarver. — Aan Java's Zuiderstrand, door M. Ch van Rouveroy van Nieuwaal.

ZENDINGS- EN MISSIEBLADEN.

Ons Suriname. Januari/Februari. Het kinderhuis te Saron (in Suriname). — Werk onder de Britsch-Indische kinderen in Suriname. — Het Tehuis voor Javaansche kinderen te Leliëndaal. — Melaatsche kinderen te Bethesda.

Sint Melaniablad. Maart. Naar Java. V., door W. Brom-Struick.

Het Zendingsblad van de Gereformeerde kerken in Nederland. Februari. De opening van de kerk te Wates (Djokja) op 7 Nov. 1930, door Marsoedi.

De Zendingsbode. No. 8 van 31 December. Het laatste nummer van „De Zendingsbode", door A. N. B.(inkhuysen). Het blad beleefde vijf jaargangen. — Zending der Indische kerk op Nieuw Guinee. — Roomsche Missie en Protestantsche Zending op West- en Zuid-N. Guinee.

Wolanda-Hindia. Februarinummer. Onder en met de Toreadja's. De strijd tegen de school. — Bali, door ir. M. J. IJzerman (een land van merkwaardige contrasten, uitwendig, oppervlakkig een en al schittering, inwendig, droef heidendom). — Een wonderlijke geschiedenis van Midden Timor, door H. Krayer van Aalst. — Nieuw-Guinee, IV door D. B. Starrenberg.

Kruistriomf, Maart. Henricus van den Wijmelenberg 1881—25 Maart 1931. — Een nieuwe H. I. S. te Madjalengka (Cheribon), door J. B. Finkelenberg. — De nieuwe H. I. S. te Bandoeng.

BOEKENSCHOUW.

Surinaamsche rijmpjes van Sonja. (Overgedrukt uit „De Nieuwe Stem" 1929—November 1930). Paramaribo, *f* 0,60 (59 versjes, die pittig en geestig verschillende locale en politieke onderwerpen behandelen.)

De rechtspraak van de Landraden naar Ongeschreven Recht, door B. ter Haar Bzn. Rede uitgesproken op den 6den herdenkingsdag van de stichting der rechtshoogeschool te Batavia, den 28sten October 1930. Kolff en Co. *f* 1,50.

Landbouw en Welvaart in het Regentschap Pasoeroean, door E. de Vries. H. Veenman en Zonen, Wageningen. (proefschrift Bijdrage tot de kennis der oeconomische structuur van Java).

Indisch Genootschap. Koloniale Arbeidsvraagstukken in den Volkenbond, door prof. dr. E. Moresco. (Vergadering van 16 Januari 1931, blz. 1—29) Mart. Nyhoff. *f* 0,50.

Suriname

Nog steeds de waterleiding voor Paramaribo.

De Koloniale Staten zijn thans in de gelegenheid gesteld kennis te nemen van het advies op 9 September 1929, uitgebracht door den directeur van het Rijksbureau voor Drinkwatervoorziening, den heer W. Krul, waarin men o.m. leest dat in geen geval concessie voor de waterleiding zal mogen worden verleend, dan nadat op grond van een door een plaatselijk bekend deskundige uit te brengen advies, voldoende zekerheid ten aanzien van de waterwinning is verkregen.

Deze vraag kan practisch niet met *absolute* zekerheid worden beantwoord. Om in dezen echter de *grootst mogelijke* zekerheid te kunnen verkrijgen, is een zoo grondig mogelijke kennis van de geologische en hydrologische gesteldheid van het terrein en wellicht van een verre omgeving noodzakelijk.

De Koloniale Staten hebben, na kennisneming van dit deskundig advies, het volgende telegram aan de Eerste Kamer verzonden:

„Met betrekking tot wetsontwerp: wijziging en verhooging elfde hoofdstuk Rijksbegrooting 1930 brengen Koloniale Staten van Suriname ter kennis van Uw hoog College, dat rapport Directeur Rijksbureau voor drinkwatervoorziening van 9 September 1929 eerst 14 Januari 1931 door Gouverneur aan Staten overgelegd, waardoor aan Staten gelegenheid onthouden bij voorafgaande beschouwing hiermede rekening te houden. In bedoeld rapport vinden de Staten verschillende hunner bezwaren tegen waterleidingsplan Weyerman van onpartijdige deskundige zijde volkomen bevestigd. Zij verzoeken met aandrang uw hoog College behandeling van voornoemd wetsontwerp aan te houden totdat door de Staten terzake van hiermede verwante ontwerpverordening watervergaarplaatsen Eindverslag zal zijn uitgebracht."

In de vergadering van 19 Febr. van de Eerste Kamer hebben de heeren Fock en de Jong zeer belangrijke redevoeringen gehouden. De heer Fock eindigde zijn betoog met het vertrouwen uit te spreken dat de Minister zoo spoedig mogelijk den geoloog voor het onderzoek zal uitzenden.

De heer de Jong merkte aan het slot zijner rede op, dat ware de watervoorziening van Paramaribo in een afzonderlijk wetsontwerp belichaamd, velen in deze Kamer met hem zouden aandringen om den daarop betrekking hebbenden suppletoiren begrootingspost aan te houden.

Nu dat echter niet mogelijk, althans niet raadzaam is, vroeg hij den Minister om, indien na een geologisch onderzoek de watervoorziening door een goed verzekerde waterwinning uitvoerbaar blijkt, bij de uitvoering der plannen rekening te willen houden met bezwaren en (of) wenschen van de Koloniale Staten en voorts aan deze Kamer toe te staan, bij de aanstaande begrooting van Suriname voor het jaar 1931 over de inzichten der Koloniale Staten met betrekking tot de watervoorziening van Paramaribo en omstreken van gedachten te wisselen, indien daarvoor aanleiding zou zijn.

Zich beroepende op een nader rapport van den heer Krul, meent de Minister, den einde de vertraging, die zou voortvloeien uit nadere onderzoekingen, zoo kort mogelijk te doen zijn, de oplossing in dezen trant te doen plaats vinden, dat door de betrokken maatschappij, op eigen risico wordt overgegaan tot den bouw van de prise d'eau. Wanneer de prise d eau dan zoover gevorderd is, dat verdere proefboringen kunnen plaats vinden, gaat van hier een geoloog of hydroloog naar Suriname, om daar de onderzoekingen in te stellen, die men nog wenscht. Van de door dezen verkregen bevindingen die worden voorgelegd aan den directeur van het Rijksbureau voor Drinkwatervoorziening, zal het alsdan afhangen, in hoever de uitvoering van de plannen zal kunnen worden voortgezet.

O.i. moet men hier inplaats van „in hoever" lezen „al of niet".

Terecht vroeg de heer Fock in zijn repliek of het niet beter is, dat men begint daar door een geoloog te laten onderzoeken in hoeverre die prise d'eau voldoende water zal geven en eerst dan met den bouw te beginnen. Het zal er niet zoo heel veel toe doen, of dat nog eenige maanden uitstel geeft; die waterleiding wacht daar al tientallen van jaren.

Wij achten het te betreuren, dat niet het eerste advies van den heer Krul gevolgd wordt.

Dat den Kolonialen Staten door dit advies de schrik om het hart is geslagen, zal ieder beseffen die eenig begrip heeft van den ramp in het droge jaargetijde geen water te hebben.

In ons nummer van 18 December schreven wij over de behandeling van deze zaak in de Tweede Kamer.

Op een vraag van de heeren Beumer en Van Boetzelaer van Dubbeldam of de medewerking van de maatschappij, die zich heeft gevormd om de waterleiding tot stand te brengen, verzekerd zal zijn wanneer er vertraging plaats vond, kon de Minister geen beslist antwoord geven.

Wij teekenden daarbij aan, dat de maatschappij, die zich gevormd heeft, zoo niet in de eerste dan toch in de tweede plaats belang heeft bij een zoo deugdelijk mogelijk onderzoek en dat men dus mag aannemen, dat zij dit onderzoek zal toejuichen.

In een volgend nummer hopen wij terug te komen op een eigenaardig bericht in een Surinaamsch blad over deze waterleidingsmisère.

⁂

„Suriname" van 30 Januari bericht dat den dag te voren de „Scarborough", een oorlogsschip dat deel uitmaakt van het Engelsch eskader, dat in West-Indië kruist, onder de gebruikelijke saluutschoten de haven van Paramaribo is binnengeloopen. Het état major maakt met den Gouverneur een uitstapje naar de Jong Noord, naar wij meenen een goudplacer.

⁂

Wij knippen uit *„De Telegraaf"* van 21 Febr. 2e. Ocht.blad het volgende bericht:

Londen, 20 Februari (N.T.A.) — In het Lagerhuis werd gisteren de supplementaire begrooting voor Koloniën goedgekeurd. De onderstaatssecretaris van Koloniën, dr. Drummond Shiels, gaf een uiteenzetting van de door de regeering voorgestelde uitgaven in West-Indië, Irak en Palestina. Hij deelde o.a. mede, dat de regeering £ 124.000 zou uitgeven ter bestrijding van de werkloosheid in West-Indië, welke hoofdzakelijk is veroorzaakt door de depressie in de suikerindustrie. Hoewel de situatie ernstig is in deze koloniën, is er toch geen reden pessimistisch te zijn.

Een bedrag van £ 600.000, waarvan de helft door het „Colonial Development Fund" zal worden bijgedragen, is beschikbaar gesteld voor de uitvoering van een uitgebreid plan tot verbetering van de suikerindustrie.

Curaçao

De politie.

De gouverneur heeft een ontwerp ingediend, houdende de zooveelste reorganisatie der politie. Het spreekt vanzelf, dat van dit „zooveelste" den gouverneur geen verwijt kan worden gemaakt. Integendeel wij meenen, dat Z. Exc. blijk geeft, hard gewerkt te hebben, dat hij reeds nu met een uitgewerkt voorstel komen kan. Maar het teekent de zaak.

Tot ons leedwezen hebben wij de officieele stukken nog niet ontvangen, zoodat wij het moeten doen met het uittreksel, dat de *Amigoe* ons geeft.

Wordt dat ontwerp wet, dan komen er drie soorten politiedienaren. Een corps burger-politie wordt belast met den havenpolitiedienst, den vreemdelingendienst, de passencontrole, de recherche met aanverwante onderdeelen. De gouverneur wil dit corps grootendeels recruteeren uit de burgerpolitiecorpsen in Nederland met jarenlange ervaring. De militaire politie, op Oost-Indische militaire leest geschoeid, blijft belast met den straatdienst, de verkeerspolitie en de brandweer. Op dit gebied, zegt de gouverneur, hebben zij hun sporen verdiend en getoond goed te voldoen. Ten slotte blijft de oude politie bestaan als een corps veldwachters, in het bijzonder belast met de ordonnansdiensten van parketten en bureaux.

Een der merkwaardigheden van dit ontwerp is, dat het de onderscheiding in administratieve en gerechtelijke politie omschrijft, en daarbij, heel anders dan vroeger is gedaan, niet de veiligheidspolitie uitzondert. Gerechtelijke politie is, zegt het ontwerp, het opsporen van strafbare feiten en van daaraan schuldigen, alsook het verrichten van andere werkzaamheden in het belang der justitie, en administratieve politie is de zorg voor de openbare orde en de handhaving en uitvoering der desbetreffende wettelijke regelingen en bepalingen. Wij hopen, dat, nu deze vraag aan de orde gesteld wordt, men het antwoord, dat het gouvernement geeft, ook eens nauwkeurig zal overwegen. Wij weten niet, waaraan deze begripsomschrijvingen ontleend zijn; ons lijken zij niet goed omlijnd, ook omdat wij meenen, dat zij hier en daar in elkaar loopen.

Merkwaardig is de reden, waarom dit oude twistpunt blijkbaar aan de orde gesteld wordt. Men schijnt te overwegen, den procureur-generaal als eenig hoofd van de administratieve en gerechtelijke politie niet te handhaven. Men weet, dat reeds eerder getracht is, aan de militaire politie een militair deskundig politiehoofd te geven. Dat is langs achterdeurtjes getracht, omdat het regeeringsreglement zeide: de procureur-generaal is het hoofd van beiden, en men de sousah van een herziening daarvan niet over hoop wilde halen. Daarmee liet men den Kolonialen raad het sterkste wapen, dat er was, in handen, om zich te verzetten, tegen een in tweeërlei opzicht practische oplossing van een onderdeel van het politievraagstuk. De toestanden waren nu eenmaal zoo geworden, dat een regiem Gorsira-Appel absoluut uit den tijd was geraakt.

Het woord is weer aan den Kolonialen Raad. Wij zijn benieuwd.

De rede van den heer Heldring.

De *Amigoe* heeft een hoofdartikel over de nieuwjaarsrede van den voorzitter der Amsterdamsche kamer van koophandel, of liever tegen een onderdeel daarvan. De heer Heldring heeft gezegd:

„De drastische beperking van de uitbreiding der oliewinning in Venezuela en de slechte algemeene toestand in dat nabij gelegen land hebben niet nagelaten op de economische situatie van de kolonie in te werken. De Curaçaosche Petroleum Maatschappij heeft nog slechts 5000 arbeiders — tegenover eenigen tijd geleden het dubbele aantal — in dienst, terwijl het aantal Nederlandsche werklieden van 950 op 300 teruggebracht is. De Pan American Petroleum Co op Aruba handelde in denzelfden geest. Dit ontslag heeft de congestie op de arbeidsmarkt geheel doen verdwijnen, doch geen werkloosheid veroorzaakt, daar bij de C.P.M. alleen nog 2000 vreemde arbeiders werkzaam zijn."

De *Amigoe* wijst er op, dat er ondanks de 2000 vreemdelingen wel werkloosheid heerscht. Hoeveel is niet te zeggen, maar in de honderden zijn het er zeker.

Nagekomen Berichten.

Bij de missie melden zij zich aan om aanbevelingen en dagelijks bij Openbare werken bij tientallen om werk. Wanneer men echter de vreemde werkkrachten, voor zoover mogelijk, door inheemsche zou willen vervangen, zou er wellicht geen werkeloosheid behoeven te bestaan. Op Aruba heeft de gezaghebber goed werk gedaan, door de Panam te bewegen 500 Arubanen in plaats van vreemde arbeiders aan te nemen onder uitdrukkelijk beding, dat wie zich niet aan het contract zou houden er onverbiddelijk uit ging. Vooral schijnt de nalatigheid hierin te bestaan, dat men eenvoudig niet of niet op tijd op het werk komt zonder geldige redenen en bij voorkeur des maandags. Met dit al heerscht ook op Aruba nog werkeloosheid.

Belastingvrijdom.

Bij den Kolonialen raad is ingediend een ontwerp tot intrekking van het uitvoerrecht op zout op St. Martin.

Scheepvaart.

In 1929 hadden we 5.279 stoomschepen met een bruto inhoud van 52.375.991 M³.

In 1930 5.473 stoomschepen met een bruto inhoud van 55.009.940 M³.

Een vermeerdering dus van 195 stoomschepen en van de bruto inhoud met 2.633.949 M³.

Het aantal zeilschepen, dat onze haven aandeed in 1929, was: 1.828 zeilschepen met bruto inhoud van 288.116 M³.

In 1930: 1.762 zeilschepen met bruto inhoud van 247.672 M³.

Dit aantal is dus verminderd met 66 zeilschepen, terwijl de tonnemaat der schepen daalde met 40.444 M³.

Amsterdam had in 1929 3.974 zeeschepen met een van den bruto inhoud met 26.951.249 M³.

In 1930 verminderde dit aantal tot 3.935 met een bruto inhoud van 26.7 millioen M³.

A. d. C.

Uit den Verren Vreemde

Retour-offensif als verweer bij beschuldiging van ontoelaatbare misstanden.

Het behoort tot de beproefde, veelbelovende methodes, voor wie zich veilig wil stellen tegenover uitgesproken blaam of beschuldiging, om den aanklager zelf te betichten van handelingen van gelijken aard, of althans de verdenking op te wekken dat hij ook niet vrij-uit gaat.

Zou een buitenstaander ten opzichte van deze methode kunnen opmerken, dat een zoodanig verweer geen vrij-pleiten is, doch juist een erkenning inhoudt, alsook dat het volharden in de zonde, nadat deze erkend is, er te erger op wordt, in werkelijkheid leidt deze riposte, deze retour-offensif den buitenstaander doorgaans tot een geheel andere beschouwing. Hij laat zich afleiden van de wenschelijkheid der bestrijding van het gewraakte kwaad, om te gaan instemmen met de contra-beschuldiging. De beschuldigde heeft, zegt men dan, feitelijk gelijk. De aanklager is zelf ook niet zuiver op de graat, hoe durft hij den ander dan zoo met den vinger aanwijzen, en daarbij van ontoelaatbare misstanden spreken!

Is dit effect bereikt, dan is het pleit voor den aangeklaagde al meer dan half gewonnen. Al weet de beschuldiger, dat de toestanden te zijnent niet zoo erg zijn als bij den ander, hij kan zich toch wel bewust zijn van het bestaan van 't een of ander waarover hij liever geen bespreking in ruimen kring uitlokt, al betreft dit maar verouderde overblijfsels, die nog moeten uitsterven. Wie in het heden onberispelijk, onaanvechtbaar zuiver mocht staan, weet allicht dat er uit het verleden plekken of vlekken zijn aan te halen, die hem nog kunnen worden voorgehouden met een: hoe durft gij mee spreken?!

Zoo heeft menige, in haar opzet goed gemeende, scherpgestelde vermaning haar beteekenis in die mate verloren, dat zij geheel in den doofpot verdwenen is, of dat zij, 't: „beter een half ei dan een leege dop" indachtig, omgezet is in een minnelijke schikking.

Is wat wij hier schreven in het onpersoonlijk persoonlijke gesteld, de bedoelde methode vindt in den omgang tusschen staten nog veelvuldiger toepassing dan in de gewone samenleving En wij vinden een poging hiertoe thans weer aangewend door twee staten, die van andere de beschuldiging moesten vernemen binnen hun gebied slavernij te laten voortbestaan, of zoodanigen gedwongen arbeid toe te passen dat deze in feiten niet van slavernij verschilt.

Wij hebben vrij uitvoerig melding gemaakt van de over Liberia uitgesproken beschuldiging volgens welke die negerstaat, niettegenstaande hij ontstaan is als vrije republiek voor bevrijde, voormalige slaven, en niettegenstaande hij van de oprichting van den Volkenbond af lid is van deze instelling, die zich o.m. tot taak stelt de verdere uitroeiing der slavernij, volgens welke beschuldiging, die staat de slavernij nog als instelling toelaat. Wij moesten ook berichten hoe een commissie van drie vertegenwoordigers, aangewezen door den Volkenbond, de Ver. St. v. N. Amerika en Liberia zelf, na een onderzoek ter plaatse, tot het samenstellen van een zóó fnuikend rapport kwam, dat de president en vice-president van de republiek 't nooning achtten hun zetel maar dadelijk te ontruimen, nog vóórdat het rapport in den Volkenbond ter sprake kon komen. Maar Liberia kwam toch ook dadelijk met eenig verweer. Zijn vertegenwoordiger bij den Volkenbond zorgde ervoor dat twee nota's verschenen waren vóórdat de Volkenbondsraad over de zaak te oordeelen kreeg. Ook hierover schreven wij eerder reeds en men zal zich herinneren, dat die vertegenwoordiger hierbij gebruik maakte van de methode van den tegenaanval door op het bestaan van slavernij in vele andere landen te wijzen en zijn aanklagers te verzoeken zich een zelf-biecht af te nemen, wij gaan hierop heden nu wat nader in. Liberia kon spreken van — of zinspelen op een indirecte medeplichtigheid van andere Volkenbondsleden. De verscheping van zwarte werkkrachten naar Fernando Po leverde arbeiders voor planters en mijneigenaars op Spaansch gebied, en Spanje wist daar alles van. Wat Liberia voor den export leverde kwam buitenlandsche maatschappijen van verschillende nationaliteiten ten goede, voor wier agenten de toestanden in Liberia geen geheim waren. De voornaamste zijn Amerikaansche instellingen, maar ook Engeland, Nederland, Duitschland hebben er handelshuizen. Voorts werd de vraag geopperd: zou een commissie met een opdracht, overeenkomstig die der heeren welke nu in Liberia een onderzoek hebben ingesteld, ook in landen onder Amerikaansche of Engelsche vlag niet stof kunnen vinden voor een fnuikend rapport? Lord Cecil heeft in een Volkenbondsbijeenkomst kort geleden 't aantal in slavernij verkeerenden in de geheele wereld op 5 millioen geschat; waarom dan nu speciaal zoo tegen Liberia uit te varen, dat den moed gehad heeft zelf een onderzoek uit te lokken? Durven alle andere staten dit ook? Of durven zij niet?

De Volkenbondsraad heeft zich door dezen tegenaanval niet laten weerhouden om het Liberia-rapport op zijn agenda te brengen. Maar toch kan men den Liberiaanschen Volkenbondsafgevaardigde niet het bereiken van eenig succes betwisten. Toen de Britsche minister van Buitenlandsche zaken, Henderson, de conclusie van den Raad te formuleeren had, trok 't algemeen de aandacht dat zijn oordeel en de door hem uitgesproken veroordeeling veel minder scherp waren en veel minder verre strekking hadden dan verwacht werd. Als waarschijnlijk motief hiertoe gold, dat het rake van het aanvallend verweer wel degelijk was gevoeld.

Intusschen is den 27en Februari onder voorzitterschap van Lord Cecil, te Londen de Volkenbondscommissie bijeengekomen, die de regeering van Liberia terzijde zal staan, bij het beramen van maatregelen ter bestrijding (uitroeiing) der slavernij. De 10 leden der commissie vertegenwoordigen 10 naties, onder welke ook de V. St. v. N. Amerika.

Liberia is geen machtige staat, anders zou hij wellicht de actie tegen de andere hardnekkiger hebben doorgevoerd, en in dat geval zou de doofpot waarschijnlijk weer een taak te vervullen hebben gekregen. Dit is, naar wij vreezen, dan ook wel te verwachten nu een andere sterke, taai volhardende staat het middel in toepassing gaat brengen. Nu de Sovjet zich te weer stelt tegen door Amerika en Engeland uitgeoefende kritiek op in Rusland bestaande misstanden.

Alles wat in den loop der jaren is bijgebracht over barbaarsche behandeling van veroordeelden in Rusland scheen overtroffen te worden door hetgeen in den laatsten tijd bekend is geworden van de wijze waarop politieke veroordeelden tewerk werden gesteld, en nog worden gesteld, in de bosschen, die het hout leveren dat naar vele landen wordt verscheept.

Volgens de opvatting der souvereine rechten van de staten heeft geen regeering het recht zich direct in te laten met datgeen wat een andere regeering als een binnenlandsche aangelegenheid wenscht te behandelen. 't Is een van de voornaamste veranderingen, die de Volkenbond heeft ingevoerd, dat Genève de regeeringen wel eens op de vingers durft te tikken en een beroep op haar geweten durft te doen. Maar Rusland staat buiten den Volkenbond en de regeering die zich ten deze geroepen voelde haar gewicht in de schaal te werpen, die van N.-Amerika, is evenmin lid van dien bond.

Toch kan men wel andere middelen toepassen om te trachten een regeering van een verkeerd inzicht te genezen. Besprekingen, overleg natuurlijk. Maar hiervan was in deze niets te verwachten, daar Rusland niet toegeeft dat het iets onbehoorlijks doet door de veroordeelden erger dan slaven te behandelen, en daar het geld, geld, geld noodig heeft, dat het door leeningen of crediet niet krijgen kan. De Ver. St. hebben een tariefwet gekregen, die de eigen industrie wil bevoorrechten, maar daartusschen door is de philantropische noot aangeslagen van geen goederen te koopen, waaraan de smet van de slavernij of van den dwangarbeid kleeft. In deze richting is nu het middel gezocht om Rusland van zijn menschonteerende praktijken terug te brengen. Een Amerikaansche commissie zal hebben na te gaan in hoever de voormelde beschuldigingen reden van bestaan hebben, en dit besluit is ter kennis van Moskou gekomen. Van Engelsche zijde was het besluit tot het toepassen van een dergelijken maatregel ook reeds aangekondigd.

Hierop is nu het Sovjet-bescheid gekomen. Eenige Sovjet-organisaties hebben besloten een bijzondere commissie te benoemen, die een onderzoek zal instellen naar het voorkomen van dwangarbeid in Europa, Amerika en de koloniën. Hierbij zullen ook de arbeidsvoorwaarden in bepaalde beruchte West-Europeesche industrieën worden onderzocht. Aan het hoofd der commissie staat de voormalige voorzitter der Komintern, Zinowjef. De commissie zal onverwijld beginnen met het bijeenbrengen van materiaal, met het voorop gezette doel aan te toonen dat in de kapitalistische landen veeleer sprake is van dwangarbeid dan in de Sovjet-unie.

Kon men hierin zien een wedstrijd in het uitzoeken en aanwijzen van misstanden over en weer in de hoop elkander over en weer tot het opheffen van het kwaad te brengen, dan zou er een preciseering van verwacht kunnen worden van de 5 millioen van Lord Cecil en als gevolg daarvan gemeenschappelijk overleg om eindelijk, eindelijk tot heusche uitroeiing van de slavernij of aan haar verwante toestanden te kunnen komen. Maar in die richting wijst de bedoeling volstrekt niet.

Rusland zal, als de commissie haar waarnemingen publiceert, met wellust wijzen op het voortbestaan van inderdaad betreurenswaardige toestanden in landen onder andere vlag, maar het zal ook allerlei erbij halen dat met slavernij of iets dergelijks niets te maken heeft. Zoo zal het niet medewerken om inderdaad uit te zoeken wat uitgeroeid zou behooren te worden, doch zal 't veeleer den kijk op de misstanden nog meer vertroebelen.

Als de aanklagers dan in de gemoedsstemming komen welke wij in het begin van dit artikel aanduidden, zullen zij verder niet toegeven aan de neiging om de Russische toestanden aan de kaak te stellen, want dat er veel te laken is in vele landen is helaas al te waar, en 't is in den grond der zaak geen der partijen te doen om inderdaad de groote zaak der bestrijding van de menschonteerende toestanden te dienen, 't gaat bij alle om een kleine zaak van veilig stellen van nationale belangen, opgevat naar heerschende begrippen van den dag.

't Moest een engelen-toeleg zijn, 't is er een van den duivel.

En de menigte? Het groote publiek is al aan het vergeten de groote zaak waarom 't gaat, of juister waarom 't moest gaan, om alleen met lezerslust te blijven zwelgen van de onthullingen die de strijdende partijen, zonder genade, van en over elkander gaan opdisschen.

Zoo heeft deze retour-offensif van Moskou kans zijn doel te bereiken. Ook deze oorlog belooft geen beteren vrede te brengen.

Berichten der Afdeelingen

Afdeeling 's Gravenhage.

14 Maart: Zaterdagmiddag 2 uur zal in het Scala-Theater, Wagenstraat 34 alhier, een vertooning plaats hebben van de „Soerabaja- en Legerfilm".

10 April: Vrijdagavond 8 uur zal in het Gebouw Excelsior, Zeestraat 57b, alhier, Prof. L. van Vuuren, Hoogleeraar te Utrecht, een causerie met lichtbeelden houden over:

„De invloed van de wereldligging van Ned.-Indië op de ontwikkeling van het gebied en op de politieke gebeurtenissen in Oost-Azië."

Leden van de afdeeling 's-Gravenhage met één huisgenoot hebben vrijen toegang op vertoon van lidmaatschaps- of contributiekaart. Niet betaalde contributie over 1931 kan in de zaal voldaan worden.

Voor de filmvertooning op 14 Maart in het Scala-Theater bestaat gelegenheid tot plaatsbespreken op Vrijdag 13 Maart van 10—4 uur à 10 cent per soon.

Degenen, die zich als lid opgeven, kunnen van deze uitvoeringen gratis profiteeren. Het lidmaatschap bedraagt f 5.— per jaar.

De Secretaris,
J. C. BAUDOIN,
Jacob Hopstr. 12, tel. 554262

Afdeeling Apeldoorn.

Vrijdag 27 Maart, 8 uur: La Bordelaise: De H.E.G. heer C. J. v. Kempen, oud-gouv., over: „Sumatra's Oostkust".

De Secr. J. C. BAARS,
Jagersweg 42.
Tel. 1358. Postgiro 93038.

Op Donderdag 26 Februari „ging" in het Minerva-Theater het tweede gedeelte van de Borneo-film van den heer H. F. Tillema. Een prachtige les — een schitterende film — die ons een deel van dat uitgestrekte eiland liet zien — zijn natuurschoon — het leven van alle dag van de inheemsche bevolking — de techniek van de Westerlingen.... Een film, die doet verlangen naar 't derde deel.... doch dat aan Apeldoorn.... voorbij zal gaan....

....Er waren ongeveer 100 bezoekers.... de heer Tillema en het personeel der bioscoop meegerekend. Nu kan men allerlei excursiën bedenken, maar dit zijn slechts kronkelige uitvluchten. Honderd is te weinig! en het is zeer begrijpelijk, dat de heer Tillema bij zoo bitter weinig belangstelling zijn film niet wenscht te geven.

Aan 't slot van het jaarverslag staat: „Leden, zorgt er voor, dat de afdeeling van „Oost en West" èn in Apeldoorn, èn in de vereeniging zelf haar plaats behoudt, die zij in de laatste jaren gehad heeft".... Leden! — we hebben iets goed te maken! Zorgt er voor dat dit op de volgende Oost- en Westavonden, te beginnen met 27 Maart a.s., in orde komt.... Werft leden... en misschien, als we een voldoende opkomst kunnen *garandeeren*, dan....

Voor het Bestuur, de secretaris
J. C. BAARS.

Afdeeling Nijmegen.

Dinsdagavond, 24 Februari j.l. hield Professor Dr. A. Pulle, hoogleeraar aan de Rijksuniversiteit te Utrecht, voor onze afdeeling eene lezing over den plantengroei van onze Koloniën, waarbij schitterende, door den professor persoonlijk opgenomen lichtbeelden werden vertoond.

De Voorzitter, de heer G. J. Burger, die spreker inleidde, wees er op dat voor onze afdeeling tot nu toe in hoofdzaak onderwerpen waren behandeld op volkenkundig of economisch gebied, en dat het daarom tijd werd dat wij ook eens iets te hooren krijgen over den plantengroei.

Prof. Pulle begon met mede te deelen, dat hij zich wenschte te bepalen tot die deelen van Ned. Indië, die door hem persoonlijk zijn bezocht en wel een gedeelte van Nw. Guinea, Borneo, Java en Suriname. Spreker wees op het groote verschil in plantengroei tusschen Suriname en Oost-Indië, gebieden die beide in de tropische gordels gelegen zijn. Dit verschil moet worden toegeschreven aan een geheel aparte ontstaanswijze der planten in beide gebieden.

Het verschil in regenval is oorzaak, dat de vegetatie in het Oostelijk deel van den archipel veel schraler is dan in het W. deel. In Suriname heeft men altijd voldoende water. Een groot deel van Suriname en ook van Borneo en Z. Nw. Guinea zijn dan ook de gunstigste gebieden voor de regen- of oerwouden. Spreker schetste deze bosschen als een somber gebied, waar geen bloemen worden aangetroffen, en dat een slordigen indruk maakt. Deze oerwouden bestaan uit eene groote verscheidenheid van boomen. In Borneo werden op een oppervlakte van 50 op 50 M. 92 boomsoorten aangetroffen.

Een oer-bosch is niet, zooals algemeen wordt aangenomen, ondoordringbaar. Alleen de rottan kan wel eens een beletsel opleveren. Bij deze wouden spreekt men van een etage-bouw. De groote boomen, die schaarsch zijn en een lengte van 50 à 60 M. kunnen bereiken, vormen met hun kruinen het bovenste dak, gevolgd door de 2e etage bestaande uit het bladergewelf van boomen van plm. 20 M. hoogte, waarna men de 3e verdieping krijgt, bestaande uit struiken, heesters en varens, om vervolgens op den bodem mossen aan te treffen. In een oerbosch heerscht steeds een vochtige, warme broeikas-temperatuur van plm. 27° C.

Spreker behandelde hierop nog enkele boomen en gewassen, zooals de cacaoboom, eenige palmsoorten en cactussen.

Daarna sprak spreker over den plantengroei in het gebergte die, evenals in Europa, naarmate men hooger komt van aard verandert. Op plm. 3000 M. treft men denachtige boomen aan, terwijl boven 3000 M., de boomgrens, alleen laag struikgewas en knollen groeien en ook wel het Javaansch Edelweiss voorkomt.

Hierop werden nog de zich aan de kust bevindende mangrove of vloedbosschen besproken. De boomen van deze bosschen staan bij vloed in zee op z. g. steltwortels. Deze wortels zijn voorzien van kanalen, waardoor de planten zuurstof op kunnen nemen.

Prof. Pulle had een dankbaar gehoor en oogstte veel applaus, waarna de voorzitter hem ook namens de vele toehoorders hartelijk dankte voor zijn boeiende en onderhoudende voordracht.

DE AFD. SECRETARIS.

Afdeeling Bergen op Zoom.

Maandag 23 Febr. j.l. hadden wij het voorrecht den heer Tillema weder in ons midden te zien, dit keer met het tweede gedeelte der mooie Borneofilm. Voor hen, die de film geheel of gedeeltelijk hebben gezien, behoeven we hierover niets te zeggen! En aan hen, die dit voorrecht nog niet hadden, zouden wij willen adviseeren: Tracht met alle middelen waarover je beschikt, dit filmwerk voor uw afdeelingen te laten vertoonen. Het is mooi, belangwekkend — af!

Onzen hartelijken dank aan den heer Tillema en — tot weerziens in October met het derde deel. 't Was een prettige avond — een goed gevulde zaal en een aandachtig publiek. Er zat echter iets gespannens in de atmosfeer, dat zijn oorsprong scheen te vinden in de geruchten dat de „carnavalsfilm" ook zou loopen, want al dadelijk bij het binnenkomen werd ik aangeklampt: „Niet waar, secretaris, die komt ook vanavond?"

En ze kwam tot verrassing van velen, tot vermaak van allen. Dat was niet geheel en al Oost en West, maar — ook een klein stukje „Zuid" er bij.

Nu, dat mag wel eens voor een keer, niet waar?

Donderdag 5 Maart wordt de film „Ria Rago" vertoond en toegelicht door den Z.E. Pater P. P. Stieltjens. Deze gesynchroniseerde film behandelt in „roman"-vorm het leven en werken der Missie op de kleine Soenda-eilanden. Het bestuur rekent op een zeer drukke opkomst. Omtrent gelegenheid tot introductie zie de persoonlijke convocaties aan de leden toegezonden. Nadere inlichtingen worden gaarne door ondergeteekende verstrekt.

Deze avond is de voorlaatste in dit seizoen, dat 20 April zal sluiten met een lezing van Dr. W. van Bemmelen over Indië's vulkanen, tenzij het nog mocht gelukken een lezing van den heer Ph. C. Visser over de Karakorum-expeditie te kunnen organiseeren. De correspondentie is hierover gaande.

DE SECRETARIS.

Mededeelingen

VAN HET HOOFDBESTUUR.

Aan de leden der afdeeling Den Haag van „Oost en West".

In het belang der administratie en ter vermijding van omslachtigheid wordt men beleefd verzocht de jaarlijks verschuldigde contributie rechtstreeks te voldoen aan den Secr.-Penningmeester der afdeeling Den Haag, den heer J. C. Baudoin, Jac. Hopstraat 12, Den Haag, giro no. 135120 — en dus niet aan het Algemeen Secretariaat.

Belangstelling voor Indië in het hooge Noorden.

In het begin van het vorig jaar werd door de Vereeniging Fivelmonde te Delfzijl gesticht een Handelsmuseum van Nationale en Overzeesche producten en Tehuis voor Zeelieden en Binnenschippers, welke Stichting onder hare oprichters telt de Vereeniging „Oost en West". Dat deze stichting actief werkt, blijkt o.m. uit een ontvangen aankondiging van eenige filmvoorstellingen welke aldaar dezer dagen voor volwassenen en kinderen gehouden zijn over de Suiker- en Theecultuur in Ned.-Indië.

Complete Jaargangen.

Complete Jaargangen 1930 K.W. ad f 2.50 verkrijgbaar bij het Algem. Secretariaat, Korte Voorhout 6, Den Haag.

VAN DE REDACTIE.

Indië-Avond.

Van het Nationaal Jongeren Verbond.

Op Vrijdag 13 Maart houdt de Afdeeling Den Haag van het Nationaal Jongeren Verbond in het Gebouw van Kunsten en Wetenschappen een Indië-avond.

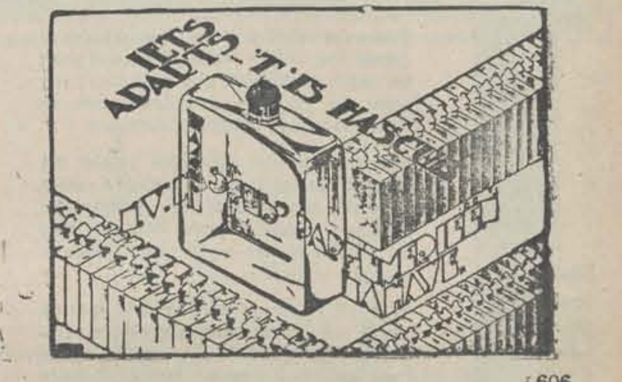
Op dezen avond zullen het woord voeren: Z.E. mr. D. Fock en Ir. L. J. M. Feber over: „De taak van Nederland t.o.v. Indië".

Verder zullen de mariniers uit Rotterdam een taptoe ten gehoore brengen en zal een Indië-film vertoond worden.

Het orkest van werkelooze Haagsche musici zal medewerking verleenen.

Het Afdeelingsbestuur doet een ernstig beroep op allen, die het belang van Indië voor Nederland inzien, dezen avond finantieel te steunen.

Kaarten (gratis) schriftelijk aan te vragen: Gevers Deynootweg 137.

Alphabetische opgave van leden der Vereeniging „Oost en West" die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen over verschillende onderwerpen.

C. P. J. BLOK, gep. Ass. resident, laatstelijk van Soerakarta, de Riemerstraat 6, Den Haag. — Javaansch en Maleisch.

A. VAN DIJK, plv. Inspecteur Inlandsch Onderwijs, Celebesstraat 74: Javaansch.

L. CH. A. FONTEYN, gep. Ass. resident, Frederik Hendriklaan 123, Den Haag. — Maleisch en Javaansch in geheelen omvang.

J. F. H. GIJSBERTS, Gep. Hoofd eener school in Ned. Oost-Indië; H. T. O. Laakkade 80, Den Haag, Kamer 126. — Privaatlessen op alle uren van den dag in alle vakken van het L. O. en, voor zoover de vakken op de H. B. S. betreft, ook voor lessen in Fransch, Ned. taal en letterkunde, Geschiedenis, Aardrijkskunde en Cosmographie. Genegen leerlingen aan huis te ontvangen voor toezicht op werk.

B. VAN GELDER, Fuchsiastraat 53, Den Haag. — Methodisch hygiënisch spreken.

H. HAYTINK, Oud Direct. leeraar van Curaçao, Pontanuslaan 80, Arnhem. — Privaatlessen in Spaansch en andere talen.

HET NED. TECHNICUM „P. B. N. A.", Directeur E. J. Rothuizen, en F. Wind, Arnhem. Is een volledig ingerichte technische school, die volgens de schriftelijke methode opleidt voor alle technische examens en beroepen. Toezicht van het Rijk en K. I. van Ingenieurs op de eindexamens.

M. J. NOLEN, gep. Ind. Hoofdonderwijzer, Edisonstraat 90, Den Haag. — Privaatlessen in alle vakken van het L. O. op alle uren van den dag. Bijwerken van leerlingen. Opleiding H. B. S. en Gymnasium.

J. J. M. H. NIJST, Lid Ned. Inst. van acc., Sloetstraat 3, Nijmegen, Parkstraat 105, Den Haag. Privaatles accountancy.

J. ISRAËL, Oud-adj. Translateur van de Javaansche taal te Soerakarta, beëedigd translateur hier te lande, Soestdijk. — Javaansch, vervaardigen van schriftelijke vertalingen uit het Hollandsch in het Javaansch en omgekeerd. Stelt zich ook in andere plaatsen beschikbaar.

A. H. JANSEN, Jacob Ruysdaallaan 21, Bussum. — Maleisch (grammatica, correspondentie, spreken) geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn en 's-Graveland.

W. KEIZER, Mariaweg 50, Oosterbeek. — Soendaneesch en Maleisch.

DRA. A. PAARDEKOOPER, Leerares M. O. Hondecoeterstraat 24, Amsterdam (Z.) — Privaatles Engelsche taal en letterkunde, Handelscorrespondentie, Gramatica en Conversatieles.

Mr. E. RIJKE, Oud Ind. Recht. Ambtenaar, Wittesingel 58, Leiden. — Ned. Ind. Wetboek, Adatrecht, Staatsinstellingen van Ned. Oost- en West-Indië, Javaansch, Maleisch en Madureesch.

W. RIJKEE, oud-hoofdonderwijzer in Ned.-Indië, Thomsonlaan 25, Den Haag. — Omgangs-Maleisch.

J. J. F. SCHREUEL, Gep. Ass. Res. Beeklaan 108, Den Haag. Maleische taal en letterkunde.

A. A. SCHOEVERS, Stadhoudersplein 3, Den Haag. — Stenografie, Machineschrijven.

P. D. VISSER, Frederik Hendriklaan 162, Den Haag. —Maleisch (gramatica, correspondentie, omgangstaal) en wiskunde.

A. H. J. G. WALBEEHM, Witterozenstraat 54, Leiden. — Javaansch en Maleisch.

Mr. Drs. P. A. F. BLOM, Cand. Notaris, oud Recht. Ambtenaar O. I., Hoogstraat 10, Bergen op Zoom. — Lessen schriftelijk en mondeling voor Ind. notariaat en doct. examen Indisch Recht, Economie en Kol. Economie.

Maak van uw werkkring een sport — een soort van wedstrijd. Deze geest is het, die zooveel te maken heeft met succes, indien samengaand met betrouwbaarheid, volharding en gewone intelligentie. (De Zakenwereld.)

Bestemd voor uitzending naar Nederlandsch-Indië.

A. J. Sulters, vakkundige b.d. textielnijverheid, Parallelweg 12, Goirle; J. N. A. v. d. Bouwhuysen, leeraar M.O., v. Merlenstraat 77, Den Haag.

Voor den dienst in Suriname zijn bestemd:

A. Jansen, visiteur der belastingen in Suriname, Lobith.

In Nederland aangekomen verlofgangers.

L. E. Breton van Groll, gediplomeerd gezaghebber bij het B.B., Allard Piersonstraat 28D, Rotterdam; K. J. de Goede, contr. 1e kl. b.d. P.T.T., Rijswijkscheweg 127, Den Haag; C. H. Nonnekens, schoolhoofd b. h. O.W.L.O., 1e Pijnackerstraat 96B, Rotterdam; A. Ch. van der Vlugt, Laan Copes v. Cattenburch 131D, Den Haag.

Met Pensioen.

L. G. Onrust, architect b.d. Waterstaat en 's Lands B.O.W., Bellamystraat 7, Utrecht; J. H. Riem, administrateur dep. der B.O.W., Veurschestraatweg 79, Veur; C. Peetoom, ondercommissaris b.d. Alg. Politie, Hanenburglaan 140, Den Haag.

U wordt niet door het lot beheerscht — uw lot rust in u. (Maandblad „Succes").

Financieele Berichten.

Opgave van de N. V. Haagsche Boaz-Bank, Molenstraat 45, Den Haag.

Noteeringen ter beurze van Amsterdam.

		23 Febr. 1931	2 Mrt. 1931
Aandeelen	Koloniale Bank	145	145
„	Ned. Ind. Handelsbank	130 1/4	131 1/2
Cert. aand.	Ned. Handel Mij.	147 1/4	149 3/4
Aandeelen	Alg. Exploratie Mij.	107 1/2	92 3/4
„	Kon. Petroleum Mij.	310 3/4	291 1/8
„	Rubber Cult. Mij. A'dam.	110 1/2	111 3/4
„	Ned. Ind. Suiker Unie	166	168
„	Ned. Scheepvaart Unie	129	132 3/4
„	Handelsverg. A'dam	374	386 1/4
„	Deli Batavia Mij.	269 3/4	282 1/2
„	Deli Maatschappij	268 1/4	289
„	Senembah Mij.	314 1/2	329
„	Deli Spoor	154 1/2	156
„	Ned. Ind. Spoorweg Mij.	167 1/2	166
„	Philips Gloeil. (nieuwe)	232	227 1/4
Cert. aand.	Margarine Unie	202 1/2	198 1/2

Wisselkoersen	Verkoop
Londen	12.11 3/8
New York Cable	2.45 3/8
Berlijn	59.27
Parijs	9.77
Brussel (Belga)	34.77
Zurich	48.01
Weenen	35.05

Moderne leiders schenken meer en meer persoonlijk aandacht aan het tot ontwikkeling brengen van hun personeel. (De Zakenwereld.)

Mutatiestaat van 25 Februari tot 4 Maart '31

Nieuwe Leden:	Voorgesteld door:
J. Buijze, p.a. F. J. Rogier, Snippeling 43C, Diepenveen (bij Deventer).	Eigen aanmelding.
H. Hesselink, Kassier, Groningen, Ubo Emmiussingel 17A.	den heer J. Gruno te Groningen.
W. Chr. ten Cate, Gedipl. Gezaghebber B.B., Apeldoorn, Kerklaan 6.	den heer H. A. Schoonhoven te Apeldoorn.
Mevrouw B. Schmid—v. d. Veer, Haarlem, Raamvest 39 rood.	den heer H. P. Deinum te Heemstede.
W. C. Klein, Den Haag, Frankenslag 357.	Eigen aanmelding.
A. H. Maas Geesteranus, Oud-Directeur B.B., Den Haag, Frankenslag 52.	den heer C. Schultz te Den Haag.
Mevrouw de Weduwe N. Huges—Struve, Hilversum, Vermeerlaan 47.	Eigen aanmelding.
H. H. Deenik, Laren (N.H.) Atelierweg 16.	den heer Dr. Labadie te Laren.
G. T. de Graaff, Gedipl. Gezaghebber B.B. te Beo, Talaud-Eil. Residentie Menado.	Hoofdvertegenwoordiger „Oost en West" te Malang.
S. van der Goot, Gezaghebber B.B. te Manokwari, Noord Nieuw-Guinea.	Hoofdvertegenwoordiger „Oost en West" te Malang.

Nieuwe Begunstigers:	Voorgesteld door:
Mejuffrouw W. C. von Zeppelin, Apeldoorn, Genistalaan 2.	den heer J. C. Baars te Apeldoorn.
Mejuffrouw J. W. de Graaf, Apeldoorn, Genistalaan 2.	den heer J. C. Baars te Apeldoorn.
Mejuffrouw M. W. J. Nijmann, Apeldoorn, Badhuisweg 81.	den heer J. C. Baars te Apeldoorn.
Mevr. de Wed. W. Mantel—Lindenhovius, Apeldoorn, Pelikaanlaan 12.	den heer J. C. Baars te Apeldoorn.
Mevr. de Wed. A. S. Houwink, Nijmegen, Groesbeekscheweg 120.	Eigen aanmelding.
Firma C. van der Stad Kz., Nijmegen, Hertogstraat 114.	Mevrouw J. H. F. Bantjes te Nijmegen.

Afschrijvingen:

R. I. P.

G. J. Smit, Oud-Gezagvoerder K.P.M., Bloemendaal, Zuiderstationsweg 10.

Adresveranderingen:

C. Adriaanse, Contr. B.B., van: Scheveningen, Badhuisweg 18, naar: Amsterdam (Z.) Lomanstraat 102B. f 5.—.

Ir. Ch. F. van Haeften, Hoofd-Ingenieur v. d. Waterstaat, van: Amsterdam, Stadhouderskade 82, naar: Bandoeng, Departement van Gouv. Bedrijven.

R. W. Kofman, Ass.-Resident, van: Den Haag, Daguerrestraat 35, naar: Weltevreden, Dep. B.B.

C. C. Ouwerling, Resident, van: Scheveningen, Prins Willemstraat 27, naar: Weltevreden, Dep. B.B.

Mr. C. Greve, Den Haag, Parkstraat, van: 73A, naar: 79.

W. G. van Kuijk, Den Haag, van: Vermeerstr. 104, naar Broekstraat 18.

Ch. E. le Rütte, Den Haag, van: Daguerrestr. 20, naar: Franklinstraat 120.

Mevrouw H. Weijgers, Den Haag, Pension Statenlaan, van: 110 naar: 100.

Fred. J. de Witte, Employé C.P.I.M., van: Julianadorp 7, naar: Emmastad, Groot Piscadera 21B. Curaçao.

G. J. Baden, Majoor Inf., van: Poerworedjo, naar: Djokjakarta.

A. D. E. Abendanon, Den Haag, van: Meezenplein 12, naar: Pension Laan van Meerdervoort 370.

Ed. van Ghert, Den Haag, v. Speykstraat, van: 69, naar: 13.

K. W. L. Bezemer, van: Heemstede, Hendrik de Keyzerlaan 7, naar: Wageningen, p.a. Lawicksche Allee 17. (tijdelijk adres).

J. F. Dee, Contr. 1ste kl. B.B., thans te Watampone (Celebes).

A. G. de Ceuninck van Capelle, Afdeelingschef N.-I.S. te Semarang, thans: Karreweg 256.

Rectificatie: J. C. (instede van H. J.) Curiël te Weltevreden, Alaydroeslaan 7.